

TECHNICKÁ UNIVERZITA V LIBERCI
Fakulta přírodovědně-humanitní
a pedagogická

Specializovaná oddělení ve výkonu trestu odnětí svobody

Bakalářská práce

Studijní program: B7508 – Sociální práce

Studijní obor: 7502R024 – Sociální práce a penitenciární péče

Autor práce: **Barbora Kopecká**

Vedoucí práce: Mgr. Zdeněk Kovařík

TECHNICAL UNIVERSITY OF LIBEREC
Faculty of Science, Humanities
and Education

Specialized Department in the Prison

Bachelor thesis

Study programme: B7508 – Social Work
Study branch: 7502R024 – Social Work and Penitentiary Care
Author: **Barbora Kopecká**
Supervisor: Mgr. Zdeněk Kovařík

TECHNICKÁ UNIVERZITA V LIBERCI
Fakulta přírodovědně-humanitní a pedagogická
Akademický rok: 2014/2015

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE
(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: **Barbora Kopecká**
Osobní číslo: **P13000079**
Studijní program: **B7508 Sociální práce**
Studijní obor: **Sociální práce a penitenciární péče**
Název tématu: **Specializovaná oddělení ve výkonu trestu odnětí svobody**
Zadávající katedra: **Katedra sociálních studií a speciální pedagogiky**

Z á s a d y p r o v y p r a c o v á n í :

Cíl: Popsat programy zacházení s odsouzenými umístěnými ve specializovaných odděleních. Dále popsat cíle specializovaných oddělení a metody, kterými jsou cíle naplňovány.
Požadavky: Formulace teoretických východisek, příprava průzkumu, sběr dat, interpretace a vyhodnocení dat, formulace závěru.
Metoda: Rozhovor.

Rozsah grafických prací:

Rozsah pracovní zprávy:

Forma zpracování bakalářské práce: **tištěná/elektronická**

Seznam odborné literatury:

ČERNÍKOVÁ, Vratislava a kolektiv. SOCIÁLNÍ OCHRANA terciární prevence, její možnosti a limity. Plzeň: Aleš Čeněk. 2008. ISBN 978-80-7380-138-2013. ISBN 978-80-247-4580-0
MATOUŠKOVÁ, I. Aplikovaná forenzní psychologie. 1. vyd. Praha: Grada, 2013. ISBN 978-80-247-4580-0
PAVLOVSKÝ, P., a kol. Soudní psychiatrie a psychologie. 2. vyd. Havlíčkův Brod: Grada, 2004. ISBN 80-247-0542-7
SUCHÝ, Oldřich. Dlouhodobé tresty odnětí svobody a jejich výkon. 1. vyd. Praha: LEGES, 1992. ISBN 80-85638-02-9
SVOBODA, M., ČEŠKOVÁ, E., KUČEROVÁ, H. Psychopatologie a psychiatrie. 1. vyd. Praha: Portál, 2012. ISBN 978-80-262-0216-5.

Vedoucí bakalářské práce:

Mgr. Zdeněk Kovařík

Katedra sociálních studií a speciální pedagogiky

Datum zadání bakalářské práce:

23. dubna 2015

Termín odevzdání bakalářské práce:

29. dubna 2016

doc. RNDr. Miroslav Brzezina, CSc.
děkan

L.S.

PaedDr. ICLic. Michal Podzimek, Th.D., Ph.D.
vedoucí katedry

V Liberci dne 23. dubna 2015

Prohlášení

Byla jsem seznámena s tím, že na mou bakalářskou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb., o právu autorském, zejména § 60 – školní dílo.

Beru na vědomí, že Technická univerzita v Liberci (TUL) nezasahuje do mých autorských práv užitím mé bakalářské práce pro vnitřní potřebu TUL.

Užiji-li bakalářskou práci nebo poskytnu-li licenci k jejímu využití, jsem si vědoma povinnosti informovat o této skutečnosti TUL; v tomto případě má TUL právo ode mne požadovat úhradu nákladů, které vynaložila na vytvoření díla, až do jejich skutečné výše.

Bakalářskou práci jsem vypracovala samostatně s použitím uvedené literatury a na základě konzultací s vedoucím mé bakalářské práce a konzultantem.

Současně čestně prohlašuji, že tištěná verze práce se shoduje s elektronickou verzí, vloženou do IS STAG.

Datum:

Podpis:

Poděkování:

Děkuji panu Mgr. Zdeňku Kovaříkovi za vedení práce, odborné rady a konzultace, které mi byly velkou inspirací. Velké poděkování také patří mé rodině a kamarádům za podporu při mém studiu.

Název bakalářské práce: Specializovaná oddělení ve výkonu trestu odnětí svobody

Název bakalářské práce: Specialized Department in the Prison

Jméno a příjmení autora: Barbora Kopecká

Akademický rok odevzdání bakalářské práce: 20015/2016

Vedoucí bakalářské práce: Mgr. Zdeněk Kovařík

Resumé:

Tato bakalářská práce je zaměřena na oblast týkající se výkonu trestu odnětí svobody a to zejména na specifické skupiny odsouzených, kteří jsou umístěni na specializovaných odděleních. V této práci jsou popsány programy zacházení se specifickými skupinami odsouzených a metody, které jsou při práci s nimi uplatňovány.

V práci je také popsána práce odborných pracovníků ve věznici a jejich účasti na programech zacházení. V práci byla popsána jednotlivá specializovaná oddělení ve výkonu trestu odnětí svobody, které jsou v České republice zřízena. Podrobněji autorka v této práci popisuje Specializované oddělení Vazební věznice Liberec pro odsouzené s poruchou duševní a poruchou chování.

Práce byla složena z části teoretické, kde byly popsány základní pojmy a seznamuje čtenáře s problematikou vězeňství. Praktická část je zaměřena na specializované oddělení Vazební věznice Liberec pro odsouzené s poruchou duševní a poruchou chování. Nabízí porovnání pohledů odborných pracovníků a vězňů na aktivity, které jsou součástí programu zacházení a na přínos, které tyto aktivity budou mít po propuštění na svobodu.

Klíčová slova: Specializovaná oddělení ve výkonu trestu odnětí svobody, vězení, vězeňství, program zacházení, porucha chování

The Title of the Baccalaureat work: Specialized Departments in the Prison

Author: Barbora Kopecká

Academic Year of the Completion of the Baccalaureat work: 20015/2016

Director of the Baccalaureat work: Mgr. Zdeněk Kovařík

Resume:

This baccalaureat work is focused on the area of custody and the prison sentence of the specific groups of sentenced prisoners, who are located in Specialized Departments of the Prison. This work describes programs of treatments and handling of specific groups of convicted persons placed in Specialized Departments, and methods which are used in those treatments.

The work also identifies work of specialized workers in the prison and their part in those treatment programs and activities for prisoners. Each Specialized Department of Custody and the Prison Sentence established in the Czech Republic are listed. The author is giving in detail description of Specialized Departments of Liberec Remand Prison in Liberec which is Organization Unit of the Prison Service of the Czech Republic for convicts with mental disorders and behavioral dysfunctions.

The work consists of theoretical part describing basic terms and is introducing readers to the subject of State Prison Services. Practical part is directing its attention to Specialized Departments of Liberec Remand Prison for sentenced with mental disorders and behavioral dysfunctions. It offers comparison of views of specialized workers and prisoners at the activities, which are part of the program of treatments and handling of offenders and about their advantages for the prisoners after their discharge.

Key words: Specialized Departments of Custody and the Prison Sentence, jail, remand prison, state prison services, treatment programs, behavioral dysfunctions

Obsah

Úvod	11
TEORETICKÁ ČÁST	12
1. Vězeňská služba v České republice	12
1.1. Organizační jednotky	13
1.2. Diferenciace věznic	14
2. Odborní pracovníci podílející se na programu zacházení	16
2.1. Dozorci	16
2.2. Speciální pedagog	16
2.3. Psycholog	17
2.4. Sociální pracovník	17
2.5. Vychovatel	17
2.6. Vychovatel – terapeut	18
3. Programy zacházení	19
4. Specializovaná oddělení výkonu trestu odnětí svobody	20
4.2. Výkon trestu odnětí svobody u specifických skupin odsouzených	24
4.2.1. Věznice pro mladistvé	24
4.2.2. Oddělení pro matky s dětmi	25
4.2.3. Oddělení pro trvale pracovně nezařaditelné	26
4.2.4. Věznice pro ženy	26
4.2.5. Oddělení pro odsouzené sexuální devianty	26
4.2.6. Oddělení pro odsouzené závislé na alkoholu nebo drogách	27
4.2.7. Oddělení pro mentálně retardované vězně	28
4.2.8. Výkon trestu u cizinců	28
4.2.9. Výkon doživotního trestu	29
4.2.10. Oddělení pro odsouzené trpící poruchami osobnosti	29
4.2.11. Oddělení pro odsouzené se závažnými poruchami chování	29
4.3. Specializované oddělení Vazební věznice Liberec pro odsouzené s poruchou duševní a poruchou chování	30
PRAKTICKÁ ČÁST	34
5. Zaměření a cíl průzkumu	34
5.1. Smysl průzkumu	34
5.2. Metodologie	34
5.3. Vlastní průzkum	34

5.3.1. Odborní pracovníci	34
5.3.2. Odsouzení.....	41
6. Celkové shrnutí průzkumu	49
6.1. Navrhovaná opatření	49
Závěr.....	51
Seznam použité literatury	52
Seznam příloh.....	53

Úvod

Tato bakalářská práce je zaměřena na oblast týkající se výkonu trestu odnětí svobody a to zejména na specifické skupiny odsouzených, kteří jsou umístěni na specializovaných odděleních. Také se autorka práce zaměřila na programy zacházení se specifickými skupinami odsouzených a na metody, které jsou při práci s nimi uplatňovány.

Práce nabízí čtenáři vhled do organizace a řízení Vězeňské služby v České republice. Stručně také objasňuje práci odborných pracovníků ve věznici a jejich účasti na programech zacházení. Další část je zaměřena na popis jednotlivých specializovaných oddělení ve výkonu trestu odnětí svobody, které jsou v České republice zřízena.

Autorka v práci podrobněji popisuje Specializované oddělení Vazební věznice Liberec pro odsouzené s poruchou duševní a poruchou chování, kde byla realizována praktická část.

Cílem bakalářské práce je popsat programy zacházení s odsouzenými umístěnými ve specializovaných odděleních. Dále popsat cíle specializovaných oddělení a metody, kterými jsou cíle naplňovány.

Praktická část je zaměřena na specializované oddělení Vazební věznice Liberec pro odsouzené s poruchou duševní a poruchou chování. Nabízí porovnání pohledů odborných pracovníků a vězňů na aktivity, které jsou součástí programu zacházení a na přínos, které tyto aktivity budou mít po propuštění na svobodu.

TEORETICKÁ ČÁST

1. Vězeňská služba v České republice

Vězeňská služba České republiky je zřízena zákonem č. 555/1992 Sb., o Vězeňské službě a justiční strážci České republiky. Vězeňská služba zajišťuje výkon vazby, výkon zabezpečovací detence a výkon trestu odnětí svobody, dále také v rozsahu stanoveném výše zmíněného zákona ochranu pořádku a bezpečnosti při výkonu soudnictví a správě soudů a při činnostech státních zastupitelství a Ministerstva spravedlnosti. Vězeňská služba je ozbrojeným bezpečnostním sborem, který řídí generální ředitel Vězeňské služby a toho jmenuje i odvolává ministr spravedlnosti. Mezi organizační jednotky Vězeňské služby patří generální ředitelství, vazební věznice, věznice, ústavy pro výkon zabezpečovací detence, Střední odborné učiliště a Akademie Vězeňské služby. (zákon č. 555/1992 Sb., o Vězeňské službě a justiční strážci, § 1)

Výše zmíněný zákon č. 555/1992 Sb., o Vězeňské službě a justiční strážci České republiky také upravuje podmínky garance základních občanských práv a svobod vězňů v každodenní praxi vazebních věznic a věznic, a to prostřednictvím zákonně stanovených povinností pracovníků Vězeňské služby. Povinnosti a oprávnění pracovníků Vězeňské služby určují způsob zacházení s obviněnými nebo odsouzenými za každé situace, tedy i ve vyhrocených – konfliktních situacích. Pro pracovníky Vězeňské služby je velmi nesnadné a náročné zajistit bezpečnost a kázeň ve věznicích v některých konkrétních případech a respektovat přitom plně občanská a lidská práva vězněného. Vymezením povinností a oprávnění jsou zákonně stanoveny způsoby a meze profesionálního vystupování pracovníků Vězeňské služby. (Černíková, 2008, s. 77)

Vězeňská služba v České republice se dělí na vězeňskou stráž, správní službu a justiční stráž. Z toho vězeňská a justiční stráž mají postavení ozbrojeného bezpečnostního sboru. Úkolem vězeňské stráže je střežit, předvádět a eskortovat osoby ve výkonu vazby a ve výkonu trestu odnětí svobody. Úkolem justiční stráže je zajistit pořádek, bezpečnost v budovách soudů, státních zastupitelství a také v ostatních místech činnosti soudů a Ministerstva spravedlnosti ČR. Správní služba zabezpečuje organizační, ekonomickou, výchovnou a další odbornou činnost. (Sochůrek, 2007 s. 6)

1.1. Organizační jednotky

Základní organizační jednotky jmenuje i odvolává ministr spravedlnosti a prostřednictvím generálního ředitele řídí Vězeňskou službu České republiky. Vězeňská služba se dělí na organizační jednotky, kterými jsou: **generální ředitelství, vazební věznice, věznice, Institut vzdělávání Vězeňské služby ČR, střední odborné učiliště a zotavovny Vězeňské služby ČR.** (Sochůrek, 2007 s. 7)

Odbory generálního ředitelství v rámci své působnosti metodicky řídí a kontrolojí činnost odborných úseků v organizačních článcích Vězeňské služby. Získané poznatky poté analyzují a navrhují žádoucí opatření, podílejí se na vyřizování stížností, oznámení a podnětů, zpracovávají návrhy vnitřních předpisů, podílejí se na připomínkovém řízení k právním předpisům a na zpracování právních stanovisek. Dále jednotlivé odbory připravují podklady pro jednání generálního ředitele a zpracovávají další odborné materiály a písemnosti. (Černíková, 2008, s. 74)

Ve vazebních věznicích nebo ve zvláštních odděleních věznic, která jsou k tomu účelu určena, se vykonává výkon vazby. Tato zařízení zajišťují, aby vazba plnila zákonem stanovený účel, kterým je zabránit obviněnému v předpokládaném maření trestního stíhání nebo v případě pokračování trestné činnosti. (Černíková, 2008, s. 75)

Podle § 67 trestního řádu (zákon č. 43/2002 Sb.) může být obviněný vzat do vazby jen tehdy, jestliže z jeho jednání nebo dalších konkrétních skutečností vyplývá důvodná obava, že:

- a) uprchne nebo se bude skrývat (tzv. útečková vazba)
- b) bude působit na dosud nevyslechnuté svědky nebo spoluobviněné nebo jinak mařit trestní stíhání (tzv. koluzní vazba)
- c) bude opakovat trestnou činnost, pro kterou je stíhán, dokoná trestný čin, o který se pokusil, nebo vykonává trestný čin, který připravoval nebo kterým hrozil (tzv. předstižná vazba)

Vazba je velmi závažným zásahem do občanských práv člověka a v současné době se uplatňuje v časově omezeném rozsahu a to za přesně stanovených podmínek zákonem č. 43/2002 Sb. Trestní řád, § 71. (Sochůrek, 2007, s. 31)

Institut vzdělávání Vězeňské služby sídlí ve Stráži pod Ralskem a vzdělávací středisko se nachází v Kroměříži, což je vzdělávací zařízení, které zajišťuje profesní přípravu příslušníků a občanských pracovníků Vězeňské služby.

Zotavovny Vězeňské služby jsou příspěvkovými organizacemi zřízenými ministerstvem spravedlnosti, které poskytují preventivní rehabilitace, akce služebního a pracovního charakteru a dále rekreační služby pro příslušníky a občanské pracovníky Vězeňské služby. (Černíková, 2008, s. 76)

Střední odborné učiliště je škola pro osoby ve výkonu trestu odnětí svobody nebo vy výkonu vazby a zbývá se tedy vzděláváním obviněných a odsouzených v rozsahu středního odborného učiliště. (Sochůrek, 2007, s. 8)

Výkon trestu odnětí svobody je upraven zákonem č. 169/1999 Sb., o výkonu trestu odnětí svobody a Vyhláškou ministra spravedlnosti č. 345/1999 Sb., kterou se vydává Řád výkonu trestu odnětí svobody. Zacházení s odsouzenými v ČR je prováděno v souladu s Listinou základních práv a svobod a dále i podle doporučení Rady Evropy v oblastech zacházení s vězněnými osobami a s tím spojené dodržování lidských práv.

1.2. Diferenciace věznic

Věznice jsou diferenciovány dle způsobů vnější ostrahy a také zajištění bezpečnosti do 4 základních typů.

- a) s dohledem
- b) s dozorem
- c) s ostrahou
- d) se zvýšenou ostrahou

V rámci jedné věznice mohou být zřízena oddělení různých typů, pokud tím není ohrožen výkon trestu odnětí svobody. Dále byl zřízen zvláštní typ nebo zvláštní oddělení věznice pro mladistvé, do kterých se umisťují odsouzení, kteří nedovršili 18. rok svého života.

Zařazení odsouzeného do určitého typu věznice je provedeno na základě rozhodnutí soudu. Do věznice s dohledem (typ A) se umisťují ti pachatelé, kterým byl ulo-

žen trest za trestný čin spáchaný z nedbalosti a který dosud nebyl ve výkonu trestu pro úmyslný trestný čin.

Do věznice s dozorem (typ B) je umístěn pachatel odsouzený za trestný čin z nedbalosti, který již byl ve výkonu trestu pro úmyslný trestný čin, nebo pachatel, kterému byl uložen trest za úmyslný trestný čin ve výměře nepřevyšující 2 roky, a který dosud nebyl ve výkonu trestu za úmyslný trestný čin.

Do věznice s ostrahou (typ C) jsou zařazeni pachatele, kterým byl uložen trest za úmyslný trestný čin a zároveň nejsou splněny podmínky pro umístění do věznice s dozorem nebo se zvýšenou ostrahou, a pachatel, který byl odsouzen pro trestný čin spáchaný z nedbalosti.

Do věznice se zvýšenou ostrahou (typ D) jsou umístěni pachatelé, kterým byl uložen trest odnětí svobody na doživotí nebo mu byl uložen trest odnětí svobody jako zvlášť nebezpečnému recidivistovi. Také pachatel, kterému byl uložen trest ve výměře nejméně osmi let nebo který byl odsouzen za úmyslný trestný čin a v posledních pěti letech uprchl z vazby nebo z výkonu trestu. (Černíková, 2008, s. 94-95)

2. Odborní pracovníci podílející se na programu zacházení

Ve výkonu trestu odnětí svobody je pro každého odsouzeného ve vzájemné spolupráci psychologa, pedagoga, vychovatele, sociálního pracovníka a lékaře zpracován program zacházení, dříve se používal název resocializační nebo reedukační program. Hlavním cílem programu zacházení je vytvoření předpokladů pro úspěšnou reintegraci odsouzeného. (Sochůrek, 2007, s. 44)

2.1. Dozorci

Dozorci jsou jedním ze základních článků podílejících se na přímé práci s vězni. Provádějí dozor, odpovídají za dodržování pořádku a kázně ze strany vězňů. Vykonnávají osobní prohlídky, prohlídky cel a ve výkonu vazby zajišťují výdej stravy a další nezbytné úkoly. (Sochůrek, 2007, s. 12)

2.2. Speciální pedagog

Speciální pedagog je odborný zaměstnanec oddělení, který garantuje u svěřených odsouzených odbornou úroveň realizace programu zacházení a vnitřní diferenciaci. (Sochůrek, 2007, s. 12)

Speciální pedagog řídí také práci vychovatelů a pedagogů volného času. Odpovídá s ostatními odbornými zaměstnanci, za úroveň odborného zacházení s jednotlivými odsouzenými v návaznosti na jejich komplexní zprávy. Dále speciální pedagog provádí pedagogickou diagnostiku, zpracovává přehled jednotlivých aktivit programu zacházení, spolupracuje se sociálním pracovníkem se zákonným zástupcem v případě mladistvého, kdy se řeší příprava na budoucí povolání a podílí se na výběru odsouzených k zařazení do práce, vzdělávání a rekvalifikace. Dále speciální pedagog zabezpečuje všeobecné a odborné vzdělávání odsouzených, provádí orientační pedagogické pohovory z podnětu odsouzených, zaměstnanců nebo na základě vlastních poznatků, poskytuje poradenskou pedagogickou pomoc, zabezpečuje individuální pedagogickou péči o odsouzené, kteří jsou v krizových psychických stavech, realizuje svěřenou kázeňskou pravomoc a podílí se na návrhu k rozhodování o udělení přerušování výkonu trestu, povolování volného pobytu mimo věznici, dočasného opuštění věznice, účast odsouzených na akcích mimo věznici. Také se podílí na zkoumání příčin vzniku mimořádných událostí ve vztahu k vězňům osobám a navrhuje z pedagogického hlediska příslušná opatření, vedoucí k jejich řešení, eliminaci a prevenci. (Sochůrek, 2007, s. 12)

2.3. Psycholog

Psycholog je odborný zaměstnanec, který garantuje u odsouzených odbornou psychologickou činnost a odbornou úroveň realizace programu zacházení. (Sochůrek, 2007, s. 13)

Dále PhDr. Jan Sochůrek, PhD. (2007, s. 13) uvádí ve své publikaci, že psycholog provádí psychologickou diagnostiku vězňů, zpracovává jejich psychologické posouzení v rámci komplexní zprávy, včetně doporučení pro program zacházení. Podílí se na zpracování konkrétních programů zacházení jednotlivých odsouzených, na vyhodnocování jejich úspěšnosti a na navrhování změn programu zacházení. Usměňuje v rámci své odbornosti vychovatele - terapeuty v oblasti přípravy a vedení jednotlivých aktivit. (Sochůrek, 2007, s. 13)

2.4. Sociální pracovník

Sociální pracovník je odborný zaměstnanec, jehož stěžejním úkolem je samostatná sociální práce, která je zaměřena zejména na plynulý přechod odsouzených do řádného občanského života. Dále se sociální pracovník podílí na vytváření koncepce zacházení s odsouzenými, programů zacházení a na zpracování návrhu vnitřní diferenciace odsouzených, zpracovává společně s ostatními odbornými pracovníky konkrétní programy zacházení, podílí se na vyhodnocení účinnosti programů zacházení, poskytuje sociálně právní poradenství, provádí výchovnou a poradenskou činnost pro odsouzené, je garantem kontinuální sociální práce, navazuje potřebné kontakty s blízkými osobami, podílí se na výběru odsouzených k zařazení do práce, podílí se na návrhu rozhodnutí o udělení přerušování výkonu trestu, povolování volného pobytu mimo věznici, dočasného opuštění věznice, účasti odsouzených na akcích mimo věznici, návštěv bez zrakové a sluchové kontroly a přerazování odsouzených do jiného typu věznice. (Sochůrek, 2007, s. 15)

2.5. Vychovatel

Vychovatel je členem týmu, jehož hlavním úkolem je komplexní výchovná, vzdělávací, diagnostická a preventivní činnost zaměřená na celkový rozvoj osobnosti na

socializaci, resocializaci a reedukci včetně cílených opatření k optimalizaci vzdělávacího procesu odsouzených a realizaci protidrogové prevence v rámci věznice. Při práci s odsouzenými vede osobní karty, provádí průběžné zápisy postihující probíhající naplňování účelu výkonu trestu u odsouzeného, podílí se na hromadně organizovaných akcích, dbá na kázeň odsouzených, na pořádek ubytovacích prostor a motivuje odsouzené k přiměřené estetické úpravě, realizuje svěřenou kázeňskou pravomoc, zpracovává návrhy na přerušení výkonu trestu, povolování volného pobytu mimo věznici, dočasného opuštění věznice, účasti odsouzených na akci mimo věznici, návštěv bez zrakové či sluchové kontroly a přerazování odsouzených do jiného typu věznice nebo jejich přemístění, podílí se na výběru odsouzených k zařazení do práce. Zná odsouzené, kteří mají sklony k sebepoškozování, útěkům, odsouzené vytypované jako možné objekty napadení nebo možné pachatele násilného jednání, spolupracuje s příslušníky vykonávajícími dozorní službu a předvádění odsouzených, podílí se na zajištění organizačního chodu oddělení. Zabezpečuje realizaci práv odsouzených zejména na přijetí a odesílání korespondence a balíčků, na přijetí návštěv, provedení nákupů, vycházek a telefonických hovorů a k tomu vede příslušnou evidenci, vyjadřuje se k návrhu na přiznání a výši sociálního kapesného. Zprostředkovává vyřizování žádostí, stížností a podnětů a styk odsouzených s ostatními zaměstnanci věznice. Navštěvuje pravidelně pracoviště odsouzených s cílem zajištění potřebné spolupráce s mistry při komplexní realizaci zacházení. Zabezpečuje přístup odsouzených k právním předpisům upravujícím výkon trestu a k vnitřnímu řádu věznice. (Sochůrek, 2007, s. 16)

2.6. Vychovatel – terapeut

Je odborný zaměstnanec, který realizuje individuální a skupinové terapie. (Sochůrek, 2007, s. 17)

Vychovatel – terapeut volí adekvátní obsah, formy, metody a přístupy ke specifickým skupinám odsouzených a realizuje individuální, skupinové zacházení s odsouzenými. Jeho práce má terapeutický charakter. Vede výchovné aktivity programů zacházení, sleduje kvalitu účasti odsouzených v programu zacházení a změny v jejich chování, informuje psychologa a vychovatele o důležitých skutečnostech. Podílí se na zpracování průběžného hodnocení programu zacházení odsouzených. Spolupodílí se také na zkoumání vzniku příčin mimořádných událostí ve vztahu k vězňeným osobám a navrhuje ze sociálního hlediska příslušná opatření vedoucí k jejich řešení, prevenci a eliminaci. (Sochůrek, 2007, s. 18)

3. Programy zacházení

Resocializace je opětová, další socializace jedince, který podobným procesem již prošel. Může být z jeho strany záměrná, vyvolaná a podporovaná snahou sžít se s novým sociálním prostředím nebo spontánní, neuvědomovaná, bez snahy o regulaci a urychlení celého procesu. V některých případech je proces resocializace brzděn záměrným nebo spontánním odporem jedince, protože se do nového sociálního prostředí dostal proti své vůli. (MARKUSOVÁ, s. 236) Markusová dále tvrdí že rychlost a charakter průběhu resocializace závisí zejména na schopnosti adaptace dané osoby na sociální změnu, na míře jeho postojové otevřenosti, na ochotě měnit hodnotovou orientaci, akceptovat nové autority, ujímat se nových sociálních rolí.

Speciálním případem resocializace je reedukace, doslova převýchova osob s poruchami chování, resp. s patologickým chováním, což je výchovný proces, ve kterém se s použitím komplexního systému metod pedagogicko - psychologických a sociální terapeutiky i dalších léčebných, právních, hospodářských a technických metod usiluje o takové změny v chování (příp. osobnosti) jedince, které mu umožní návrat do normálního života. U delikventů zahrnuje reedukace převýchovu již ve výkonu trestu odnětí svobody (tzv. penitenciární reedukace) a postpenitenciární péči po propuštění z trestu. (MARKUSOVÁ, 1997, s. 236)

Program zacházení zahrnuje pracovní, vzdělávací, volnočasové aktivity, poradenskou a terapeutickou činnost specialistů, programy rozvíjející sociální kontakty, vztahy a dovednosti. Odsouzený se svým podpisem zavazuje k plnění programu zacházení. V případě nezájmu odsouzeného podílet se na programu zacházení, je mu stanoven tzv. minimální program zacházení, který musí být odsouzeným plněn a stanoví ho vnitřní řád věznice.

V přílohách této bakalářské práce mohou čtenáři najít názornou ukázkou programu zacházení a vyhodnocení programu zacházení. Tyto dokumenty autorka práce získala v průběhu své odborné praxe ve věznici.

4. Specializovaná oddělení výkonu trestu odnětí svobody

Specializovaná oddělení jsou zřizována pro odsouzené se specifickými potřebami a vyžadují odborné zacházení. Tito odsouzení mají stanoven rozšířený program zacházení.

Do specifických skupin odsouzených jsou podle vyhlášky MS č. 345/1999 Sb., kterou vydává Řád výkonu trestu odnětí svobody a podle zákona o výkonu trestu odnětí svobody č. 169/1999 Sb. zařazeni mladiství, odsouzené ženy, trvale pracovně nezařaditelní, odsouzení s poruchami duševními a poruchami chování, odsouzení k doživotnímu trestu a odsouzení cizinci.

Typy specializovaných oddělení ve výkonu trestu odnětí svobody

V České republice jsou zřízeny tyto typy specializovaných oddělení:

- Specializovaná oddělení pro trvale pracovně nezařaditelné
- Specializované oddělení pro matky s dětmi
- Specializovaná oddělení pro odsouzené s poruchami duševními a poruchami chování
(odsouzení s poruchami osobnosti, mentálně retardovaní a odsouzení s poruchou duševní a poruchou osobnosti, způsobenou užíváním psychotropních látek)
- Specializovaná oddělení, kde je zajišťováno ochranné léčení sexuologické, protialkoholní a léčení pro patologické hráčství

V reakci na potřeby Vězeňské služby snižovat bezpečnostní rizika byla dříve zavedena možnost zřizovat specializovaná oddělení s individuální péčí pro odsouzené, u kterých skupinové specializované zacházení ani zařazení do běžného výkonu trestu odnětí svobody není možná pro jejich nepřizpůsobivost, agresivitu a impulzivitu. Po specializovaném oddělení pro odsouzené muže ve Věznici Rýnovice bylo v roce 2014 zřízeno obdobné oddělení pro odsouzené ženy a to ve Věznici a Ústavu pro výkon zabezpečovací detence Opava.

Specializovaná oddělení pro odsouzené s poruchami duševními a poruchami chování jsou zřízena v současné době v celkem 20 věznicích. V osmi věznicích jsou zřízena specializovaná oddělení s ochranným léčením. (VSČR, Ročenka, 2014)

Přehled specializovaných oddělení v České republice

Tabulka č. 1: Přehled věznic se specializovanými odděleními s poruchou osobnosti a chování, způsobenou užíváním návykových látek (VSČR, Ročenka, 2014)

Typ specializovaného oddělení	Č.	VĚZNICE	PROFILACE	POHLAVÍ
S poruchou osobnosti a chování, způsobenou užíváním návykových látek	1.	BĚLUŠICE	C	M
	2.	KUŘIM	C	M
	3.	NOVÉ MĚSTO	B, C	M
	4.	OSTROV	B	M
	5.	PLZEŇ	C	M
	6.	PŘÍBRAM	C	M
	7.	VALDICE	D	M
	8.	VŠEHRDY	B	M
S poruchou duševní a poruchou chování	1.	HORNÍ SLAVKOV	C	M
	2.	JÍŘICE	C	M
	3.	LIBEREC	B	M
	4.	MÍROV	D	M
	5.	VALDICE	D	M
S mentální retardací	1.	HEŘMANICE	C	M
	2.	KARVINÁ	D	M
	3.	STRÁŽ p. R.	B	M
	4.	VINAŘICE	C	M
S individuálním zacházením	1.	RÝNOVICE	C	M
	2.	VŠEHRDY	MLADISTVÍ	M
	3.	OPAVA	B, C, D	Ž

Celkem v počtu věznic: 20 (23 oddělení dle profilace)

Tabulka 2: Přehled specializovaných oddělení pro výkon ochranného léčení (VSČR, Ročenka, 2014)

	Č.	VĚZNICE	PROFILACE	POHLAVÍ
Protitoxikomanické	1.	OPAVA	A, B, C	M, Ž
	2.	RÝNOVICE	C	M
	3.	ZNOJMO	B	M
Protialkoholní	1.	HEŘMANICE	C	M
	2.	OPAVA	A, B, C	M, Ž
Patologické hráčství	1.	HEŘMANICE	C	M
	2.	OPAVA	A, B, C	M, Ž
Sexuologické	1.	KUŘIM	C	M

Pro pachatele sexuálního násilí na dětech byl v roce 2009 zaveden program GREPP, což je z anglického překladu psychologický program zaměřený na práci s vinnou. V roce 2014 byl tento program realizován. Nejprve program GREPP 1 (intenzivní, krátkodobý reedukační program pro pachatele trestných činů násilí na dětech, týrání dětí, komerční zneužívání dětí včetně zneužívání bez komerčního aspektu) a to ve dvou bžích pro odsouzené do věznice s dozorem (Nové sedlo, celkem 18 odsouzených) a ve dvou bžích pro odsouzené do věznice s ostrahou (Heřmanice, celkem 24 odsouzených). Z absolventů vždy několika běhů GREPPU 1 je jednou za dva roky sestavena skupina odsouzených, která podstoupí program GREPP 2, což je dlouhodobý terapeutický program pro pachatele sexuálního násilí na dětech. V roce 2014 nebyla otevřena skupina GREPP 2. (VSČR, Ročenka, 2014)

Pro pachatele násilí byl v roce 2013 standardizován terapeutický program se zvláštním důrazem na terapii zaměřenou na trestný čin s názvem TP KEMP („Kognitivně-emocionálně-motivační program“), který zahrnuje pachatele domácího násilí, tak i pachatele jiných násilných trestných činů. Terapeutické skupiny v rámci jednoho komunitního systému jsou polootevřené, což znamená, že odsouzení jsou do volných míst programu zařazováni průběžně. Do roku 2014 program absolvovalo 82 odsouzených. (VSČR, Ročenka, 2014)

Tabulka 3: Přehled specializovaných oddělení pro trvale pracovní nezařaditelné (VSČR, ročenka, 2014)

Č.	VĚZNICE	PROFILACE	POHLAVÍ
1.	BŘECLAV	A, C	M
2.	ČESKÉ BUDEJOVICE	B	Ž
3.	KARVINÁ	C, D	M
4.	KYNŠPERK NAD OHŘÍ	B	M
5.	LIBEREC	C	M
6.	OSTRAVA	B	M
7.	PARDUBICE	B, C	M
8.	PLZEŇ	D	M
9.	PRAHA-PANKRÁC	C	M
10.	PRAHA-RUZYNĚ (ŘEPY)	A	Ž
11.	RAPOTICE	B	M
12.	SVĚTLÁ NAD SÁZAVOU	A, B, C, D	Ž
13.	TEPLICE	C	Ž

Celkem v počtu věznic: 13 (19 oddělení dle profilace)

4.2. Výkon trestu odnětí svobody u specifických skupin odsouzených

Ve výkonu trestu odnětí svobody můžeme z psychologického hlediska najít odsouzené, kteří trpí závažnými poruchami chování, poruchami osobnosti, sexuálními deviacemi nebo také ty, kteří mají snížený intelekt nebo jiné problémy, někdy přechodného a někdy trvalého rázu. (Sochůrek, 2007, s. 47)

Mezi specifické skupiny odsouzených patří mladiství, ženy, matky s dětmi, trvale pracovně nezařaditelní, vězni se smyslovými, rozumovými nebo tělesnými postiženími, neurotici a lidé dlouhodobě zneužívající omamné látky nebo lidé na těchto látkách závislí. Zařadit sem můžeme i odsouzené cizince a vězně, kteří vykonávají trest doživotí nebo dlouhodobé tresty také vězně z organizovaného zločinu.

4.2.1. Věznice pro mladistvé

Výkon trestního opatření odnětí svobody u mladistvých je upraven zákonem č. 218/2003 Sb., o soudnictví ve věcech mládeže, a výkon tohoto opatření je upraven zákonem č. 169/1999 Sb., o výkonu trestu odnětí svobody.

Věznice pro mladistvé slouží k výkonu trestu odsouzených ve věku mladistvých, což je 15 až 18 let, dále také je tato věznice určena těm, kteří již překročili 18. rok věku, ale v této věznici dokončí svůj trest. Jen ve výjimečných případech je mladistvý vězeň po dosažení plnoletosti přemístěn do výkonu trestu do věznice pro dospělé. Do věznice pro dospělé je přemístěn v případě, že do konce jeho trestu zbývá delší doba, a nebo svým chováním narušuje ve věznici pro mladistvé pořádek a kázeň. (Sochůrek, 2007, s. 47-48)

Výkon trestu odnětí svobody u mladistvých probíhá ve věznicích, které jsou určeny speciálně pro mladistvé. U mladistvých je zohledněna adolescentní etapa vývoje, která je charakteristická různou mírou dosažené úrovně chování, psychické, rozumové, sociální, mravní vyzrálosti a sociální zodpovědnosti, podmíněná kvalitou socializačního procesu v prostředí, ve kterém byl mladistvý vychován. (Černíková, 2008, s. 108-109)

Mladiství odsouzení na základě charakteristiky osobnosti spáchaného provinění rozdělujeme do čtyř základních diferenciacních skupin. Do základní skupiny A se zařazují odsouzení se základní charakteristikou osobnosti v normálu, u nichž poruchy chování vyplývají z nevhodného sociálního prostředí, emocionální a sociální nevyzrálosti,

popřípadě špatného zacházení. Do základní skupiny B se zařazují odsouzení s naznačeným disharmonickým vývojem osobnosti. Do skupiny C se zařazují odsouzení s poruchami chování včetně poruch chování způsobených užíváním návykových látek. Do základní skupiny D se zařazují odsouzení s mentální retardací. O zařazení mladistvého odsouzeného do diferenční skupiny rozhoduje ředitel věznice na základě doporučení odborných zaměstnanců. Dále ve věznicích pro mladistvé je vytvořena tzv. vnitřní diferenciace, která vychází z behaviorálního hodnocení vězněného mladistvého. Skupiny tohoto zařazení jsou prostupné a závislé hlavně na aktuálním chování mladistvého. Tyto skupiny jsou tři a do první prostupné skupiny se zařazují odsouzení, kteří převážně aktivně plní program zacházení i své další povinnosti a chovají se v souladu s vnitřním řádem. Do druhé prostupné skupiny se zařazují odsouzení s nevyjasněným postojem a přístupem k programu zacházení a svým povinnostem. Do třetí prostupné skupiny se řadí odsouzení, kteří převážně program zacházení plní pasivně nebo ho odmítají, neplní své povinnosti a chovají se v rozporu s vnitřním řádem. O zařazení a změně zařazení mladistvého do prostupné skupiny rozhoduje vedoucí oddělení výkonu trestu. Tyto čtyři základní diferenční skupiny se liší obsahem a způsobem zacházení odpovídajícím potřebám žádoucí změny osobnosti mladistvého. Součástí působení na mladistvé ve všech diferenčních skupinách jsou i vzdělávání a vhodné formy sociálního výcviku. (Sochůrek, 2007, s. 40-41)

4.2.2. Oddělení pro matky s dětmi

Oddělení pro matky s dětmi je zřízeno ve věznici Světlá nad Sázavou. Odsouzená matka může mít u sebe ve výkonu trestu odnětí svobody dítě do tří let věku. Na vycházky mimo věznici chodí s dětmi zaměstnankyně věznice. (Sochůrek, 2007, s. 48)

Výkon trestu matek s nezletilými dětmi je pečlivě zvažován a je povolen na základě splnění vymezených předpokladů. Tyto předpoklady jsou, neodsouzená matka se řádně a odpovědně starala o dítě či děti ještě před výkonem trestu, zda má dostatek materiálních i finančních prostředků k zajištění péče o děti a zda má možnost starat se o děti i po propuštění z výkonu trestu. Pokud odsouzená dostane povolení k péči o dítě ve výkonu trestu odnětí svobody, stará se o ně celodenně a to včetně provádění všech aktivit spojených s výchovnou péčí (příprava jídla, praní prádla, úklid). Základem programu je celodenní péče matky o dítě, rozvoj dovedností s touto péčí spojených. Pokud matka onemocní nebo z jiného vážného důvodu není schopna o dítě pečovat, převezme péči o

dítě zaměstnanec Vězeňské služby určený ředitelem. Zajištění péče o dítě odsouzené se řeší také ve spolupráci orgánu sociálněprávní ochrany dětí. (Černíková, 2008, s. 110)

4.2.3. Oddělení pro trvale pracovní nezařaditelné

Mezi vězně, kteří jsou pracovní trvale nezařaditelní, patří například vězni v důchodovém věku nebo vězni nemocní, popřípadě vězni upoutaní na lůžko nebo vážně tělesně postižení. (Sochůrek, 2007, s. 49)

Těchto specializovaných oddělení přibývá a to vzhledem k nárůstu věku odsouzených a k dlouhodobým trestům. Také je to z důvodu zanedbávání péče o vlastní zdraví u některých skupin pachatelů trestné činnosti a vedení rizikového způsobu života poškozující zdraví. (Černíková, 2008, s. 110)

4.2.4. Věznice pro ženy

V České republice jsou zřízeny všechny typy věznic pro ženy – A, B, C, D. Specifika zacházení s odsouzenými ženami vyplívají z podstaty pohlavní diverzity, psychiky a psychosomatického uspořádání. Ženy mají nízký práh emotivní vzrušivosti a jsou náchylnější k hysteroidním výbuchům. Ženy ve výkonu trestu odnětí svobody jsou často matkami a trpí fixovanými a velmi těžko vyvratitelnými představami o ztrátě dětí během pobytu ve věznici. (Sochůrek, 2007, s. 48)

4.2.5. Oddělení pro odsouzené sexuální devianty

Oddělení pro odsouzené sexuální devianty je zřízeno ve věznici Kuřim. Jsou zde umístěni odsouzení, u nichž byla diagnostikována některá ze sexuálních deviací. Odsouzení jsou zde podrobena sexuologické ochranné léčbě a specializovanému působení odborníků. (Sochůrek, 2007, s. 48)

Důvodem pro zřízení takto profilovaného specializovaného oddělení byla zejména snaha o co nejvyšší účelnost a smysluplnost výkonu trestu odnětí svobody u odsouzených, kteří se dopustili sexuálního deliktu v důsledku svých osobně determinovaných odlišných sexuálních preferencí. Tedy vlivem sexuální deviace. U těchto odsouzených totiž samotný výkon trestu odnětí svobody nemá téměř žádný vliv na snížení rizika možné recidivy sexuálně motivované trestné činnosti.

Koncepce činnosti specializovaného oddělení vychází ze standardů léčebné péče ve specializovaných pavilonech civilních psychiatrických léčeben a je modifikována pro vězeňské podmínky. Odsouzený umístěný v tomto oddělení vykonává souběžně ne-

podmíněný trest odnětí svobody ve věznici s ostrahou a zároveň má možnost se podrobit speciálnímu terapeutickému zacházení v podmínkách režimové léčby. Cílem pobytu v tomto oddělení je úspěšně a bezproblémově absolvovat uložený trest a současně zahájit úvodní část ochranné ústavní sexuologické léčby. Základním kritériem pro umístění do specializovaného oddělení je nařízení výkonu ochranného sexuologického léčení vydané příslušným soudem a souhlas odsouzeného se zařazením do speciálního programu zacházení.

Téma sexuální agrese je stále studováno především z perspektivy pachatele. I odborníci z řad kriminologů, psychologů či sexuologů preferují povětšinou na pachatele orientovaný přístup. (Čírtková, 2004, s. 192)

4.2.6. Oddělení pro odsouzené závislé na alkoholu nebo drogách

Tyto oddělení jsou zřízena v několika věznicích, například ve věznicích Rýnovice, Znojmo, Příbram nebo Opava. Zde vykonávají trest vězni, kteří mají soudem nařízeno ochranné ústavní protialkoholní nebo protitoxikomanické léčení, nebo ti vězni, kteří se do léčby přihlásí dobrovolně. (Sochůrek, 207, s. 48)

Ve věznici Rýnovice v roce 1998 bylo otevřeno Specializované oddělení bezdrogové zóny pro osoby drogově závislé. Později v roce 2001 toto oddělení získalo na základě předloženého projektu statut léčebny, ve kterém je možno provádět ochranné léčení v ústavní formě dle § 57, odst. 3, z. č. 169/1999 Sb., o výkonu trestu odnětí svobody. Oddělení bylo povýšeno na specializované oddělení ústavní léčby.

Program zacházení ve věznici Rýnovice, kterým vězni prochází je vypracován na 13 měsíců, avšak délka je posuzována individuálně. Ubytovací kapacita je 27 odsouzených. Na činnosti tohoto oddělení se podílí několik pracovníků a to psycholog, speciální pedagog, sociální pracovníce, dva vychovatelé, zdravotní sestra a externě psychiatr. Na toto oddělení jsou přijímáni muži ve věku od 18 let, kteří mají soudem uložené ochranné léčení toxikomanické v ústavní formě. Program je založen na komunitním systému a skupinové práci, kde se klienti učí novým sociálním rolím, mění systém životních hodnot orientovaných na abstinenci. Program je rozdělen do 4 stupňů a je nutné splnit podmínky pro postup do vyššího stupně. Je zde zaveden bodovací systém. Náplní programu je: komunita, skupinová a individuální psychoterapie, pracovní terapie na zahradě a v dílně, sportovní akce, ranní rozevička, přednáška, zájmové kroužky, psaní deníků, elaborátů. (VSCR, Rýnovice)

4.2.7. Oddělení pro mentálně retardované vězně

Tato skupina vězňů potřebuje specializované zacházení nejen z důvodů vyplývajících z jejich specifik, ale zejména proto, že tito vězni bývají často předmětem šikany, jak fyzické tak psychické. Mívají často problém s dodržováním pořádku, kázně, někdy i osobní hygieny, s personálem jednají často neadekvátně a jejich soužití s ostatními bývá problémové. (Sochůrek, 2007, s. 49)

Ve věznici Stráž pod Ralskem bylo v roce 2007 zřízeno specializované oddělení pro odsouzené s mentální retardací s kapacitou 40 míst. Terapeuticko-výchovný program pro odsouzené specializovaného oddělení se stal stěžejním materiálem pro činnost oddělení. Byl sestaven na základě možností a schopností odsouzených, které jsou determinovány jejich mentální kapacitou, přičemž cílem tohoto programu je vždy redukce příznaků maladaptivního způsobu chování a jednání. Důraz je kladen na pozitivní motivaci a vlastní aktivitu každého odsouzeného. Vedle sebeobslužných a úklidových aktivit to jsou aktivity speciálně výchovné, vzdělávací, a zájmové, výběr a účast každého odsouzeného je pečlivě sledována a zaznamenána vychovateli. (Vyhodnocení činnosti specializovaného oddělení pro odsouzené s mentální retardací v roce 2007)

4.2.8. Výkon trestu u cizinců

Mezi specifickou skupinu odsouzených patří také cizinci, kteří pocházejí často ze zemí s naprosto odlišnými kulturními, stravovacími i společenskými návyky a větší či menší jazykovou bariérou. Stravovací a náboženské zvyklosti těchto vězňů patří mezi jejich práva a jsou proto Vězeňskou službou respektována a naplňována. (Sochůrek, 2007, s. 49)

Při zpracování programu zacházení se přihlíží k tomu, zda cizinci byl uložen trest vyhoštění. Odsouzení cizinci se podle zájmu a úrovně znalosti českého jazyka mohou zúčastnit programů zacházení vzdělávání nebo kurzu českého jazyka pro cizince. (Černíková, 2008, s. 111)

4.2.9. Výkon doživotního trestu

Tito vězni jsou z penologického hlediska velmi rozdílnou skupinou. Najdeme zde vězně s vážnými psychickými poruchami, pachatele nájemných vražd, pachatele závažné hospodářské kriminality a další skupiny. Zacházení s těmito skupinami vězňů musí být vysoce individuální a profesionální. (Sochůrek, 2007, s. 51)

Odsouzení k doživotnímu trestu vykonávají trest zásadně v oddělení se zesíleným stavebně-technickým zabezpečením, pracují na pracovištích uvnitř oddělení, v průběhu vycházek mohou být v některých případech poutáni. Odsouzeným může být umožněno v době stanovené vnitřním řádem navštěvovat kulturní a společenské místnosti společně s ostatními odsouzenými v odděleních výjimečných trestů. Návštěvy jsou zpravidla prováděny za přímého dohledu Vězeňské služby. (Černíková, 2008, s. 111)

4.2.10. Oddělení pro odsouzené trpící poruchami osobnosti

Pro odborníka nebo i zkušeného policistu či pracovníka Vězeňské služby nebývá těžké psychopata poznat. U psychopatů selhává kladná stimulace, apely na svědomí, pocit viny a morálku. Vlídne zacházení chápou jako slabost a na mnohé z nich má menší vliv než přísný trest. Pokud se stanou vězni, jsou často aktivními účastníky tzv. „druhého života“, šikanování spoluvězňů, vydírání personálu sebepoškozováním, hladovkami atd. (Sochůrek, 2002, s. 36-37)

4.2.11. Oddělení pro odsouzené se závažnými poruchami chování

Zde jsou umístěni vězni, kteří se chovají agresivně k sobě nebo svému okolí. Většina takových vězňů je umístěna ve standardních podmínkách výkonu trestu, kde tvoří početnou a velmi problémovou skupinu odsouzených. Tato skupina může být rozdělena na:

- Agresivní a nepřizpůsobivé vězně
- Apatické a rezignující vězně
- S opozičním, negativistickým a resistenčním chováním
- Kverulanty, sudiče a fanatiky
- Simulanty, disimulanty a agravanty (Sochůrek, 2007, s. 49)
- Unikající z reality

4.3. Specializované oddělení Vazební věznice Liberec pro odsouzené s poruchou duševní a poruchou chování

Posláním specializovaného oddělení Vazební věznice Liberec pro odsouzené s poruchou duševní a poruchou chování (dále jen „SpO“) je snižování rizika opakování násilných trestných činů odsouzenými a snižování jejich nebezpečnosti jak v rámci výkonu trestu odnětí svobody, tak rovněž po jejich propuštění. Obojí současně představuje účinnou ochranu potencionální oběti po propuštění klienta. Znamená to zvýšení schopnosti klienta žít po propuštění samostatně a legálně v kontextu společenského systému a převzetí odpovědnosti za vlastní způsob života. V tomto smyslu pracuje SpO v zájmu ochrany společnosti. Dalšími dílčími cíli jsou:

- Motivovat klienty k práci na sobě a získání sebedůvěry.
- Stimulovat u klientů změnu maladaptivních postojů a způsobů chování podmiňujících jejich selhávání.
- Rozvinout komunikační dovednosti klientů ve vztahu k respektování hranic druhých a ke společensky přijatelnému způsobu vyjadřování vlastních potřeb a hranic.
- Naučit klienty řešit konfliktní situace společensky přijatelným způsobem a vyrovnávat se s náročnými životními situacemi.
- Nastavit vhodné podmínky pro možnost vytvoření další životní dráhy, plánů a perspektiv odsouzených po propuštění z vězení a vést odsouzené k odpovědnosti za sebe samé, zejména v oblasti týkající se bydlení, zaměstnání a vztahů.
- Naučit se rozpoznat známky krizové nebo konfliktní situace a adekvátně je řešit.

Principy naplňování těchto cílů:

Zacházení s odsouzenými je založeno na principu ochrany společnosti prostřednictvím snižování rizika recidivy odsouzených po propuštění na svobodu. Pokud mluvíme o přístupu pracovníků SpO hlavní zásadou je přijímat odsouzeného jako člověka, ale zásadně odmítat jeho trestný čin. Spáchaný trestný čin je považován za vědomý a úmyslný akt, za který je odsouzený plně odpovědný. Při práci s klientem je důraz kladen na jeho důslednou konfrontaci s trestným činem a jeho následky, jejíž úlohou je

posílení sebenáhledu a změny postojů a hodnot. V popředí zacházení je skupinová terapie zaměřená na trestný čin. Ve středu zájmu stojí závažné trestné činy, zejména násilné. Práce s klienty je individualizována, konfrontující klienta s jeho trestným činem a dosavadním způsobem života, orientována na proces změny a podpůrná. Preferována je skupinová práce v rámci komunitního systému.

Terapeutický pobyt na SpO trvá zpravidla 12 měsíců v některých odůvodněných případech i déle a je strukturován stabilním denním režimem a aktuálně upravován týdenním plánem aktivit. Veškeré aktivity včetně terapeutických respektují režimová opatření. Terapeutický program trvá po celou dobu zařazení odsouzeného do SpO a respektuje individuální zařazení klientů do jednotlivých fází. Hlavními součástmi terapeutického programu, který je povinen absolvovat každý odsouzený, jsou:

- Komunitní sezení (pětkrát týdně 45 minut)
- Skupinová psychoterapie zaměřená na trestný čin (jednou týdně 90 minut)
- Dramaterapie (čtyřikrát týdně 75 minut)
- Výtvarná práce jako edukační tvořivost (jednou týdně 120 minut)
- Sociálně-právní poradenství (jednou týdně 45 minut)
- Osobnostní a sociální výchova (jednou týdně 45 minut)
- Společenské vědy (jednou týdně 45 minut)
- Skupinové posezení s psychologem (jednou týdně 45 minut)
- Psaní deníků (individuálně, kontrola a zpětné vazby jednou týdně)

Mezi nepovinné aktivity patří:

- Individuální poradenství a terapie (v případě potřeby, 90 minut týdně)
- Skupinové sezení s kaplankou (jednou týdně 45 minut)

Terapeutický program je podporován režimovými, pracovními a volnočasovými aktivitami. U režimových a volnočasových aktivit je kladen důraz na samořídící schopnosti klientů. Cílem je, aby si klienti tyto aktivity zajišťovali a vyhodnocovali v maximálně autonomní míře. Tyto aktivity zahrnují sebeobslužné aktivity včetně praní a vaření a zájmové aktivity (sportovní, kroužek PC).

Cílová skupina

Klienty SpO jsou dospělí muži s duševní poruchou a poruchou chování, kteří se v minulosti dopustili násilného chování. Z diagnostického hlediska se jedná o odsouzené s poruchou osobnosti, zejména dissociální a smíšenou. Tato kategorie odsouzených, v české literatuře rovněž nazývána jako „antisociální typ“, působí v běžných podmínkách výkonu trestu jako soustavní narušovatelé, nepříznivě ovlivňují sociální atmosféru kolektivů odsouzených. Často vystupují agresivně a netolerantně ve vztahu ke spoluodsouzeným, vůči personálu a také vůči uplatňovaným normám. Dostávají se snadno a lehce do interpersonálních konfliktů a velmi často bez zjevné příčiny projevují nespokojenost. Ve zvýšené míře se u nich v anamnéze vyskytuje abúzus alkoholu či jiných drog, ve výkonu trestu mají zvýšenou tendenci ke zneužívání léčiv, vykazují často psychické i somatické potíže, častěji se sebepoškozují. Motivace je především krátkodobého rázu, myšlení a jednání nenesou žádoucí korektivní náboj. Obtížně zvládají konfliktní a náročné životní situace, volí úniková řešení od problémů. Často mají ochablé či vůbec nevytvořené pracovní návyky. Ve vztahu ke společnosti jsou tito jedinci velmi riziková a nebezpeční.

Do terapeutického programu SpO jsou zařazováni odsouzení, pokud splňují podmínky. Věk musí být nad 18 let, musí mít dostačující aktivní i pasivní znalosti českého jazyka, byli odsouzeni do výkonu trestu odnětí svobody do věznice s dozorem. Splňují diagnostická kritéria poruchy osobnosti a chování nebo k nim projevují významnou tendenci. Dle zákona č. 140/1961 Sb. spáchali trestný čin násilného charakteru, zejména proti životu a zdraví, proti svobodě a lidské důstojnosti, trestný čin proti pořádku ve věcech veřejných a nebo dle zákona č. 40/2009 Sb. spáchali trestný čin násilného charakteru, zejména podle § 140 (Vražda), § 145 (těžké ublížení na zdraví), § 146 (ublížení na zdraví), § 149 (mučení a jiné nelidské a kruté zacházení), § 185 (znásilnění), § 198 (týrání svěřené osoby), § 199 (týrání osoby žijící ve společném obydlí) nebo jiné, relevantní je individuální posouzení násilného charakteru skutečně spáchané trestné činnosti, nikoliv paragraf trestního zákona. Musí zbývat odsouzenému minimálně 12 měsíců do konce výkonu trestu odnětí svobody a to, proto aby na absolvování programu SpO navazovalo brzké propuštění. Odsouzení musí disponovat intelektovým výkonem, orientačně odpovídajícím alespoň průměru populační normy, aby byli schopni účasti na terapii a rozvinutí sebehledu. Musí být schopni alespoň částečně přiznat

svůj podíl viny na spáchaném trestném činu a také musí být schopni ve skupinovém kontextu zabývat se tématy, jež se týkají spáchaného trestného činu.

Při nadměrném počtu žádostí jsou do terapeutického programu SpO zařazování přednostně odsouzení, kteří vedle výše zmíněné indikace splňují také věk do 35 let, uvědomují si, že mají vnitřní problém psychické povahy a také ti, kteří mají nižší míru rizika prizonizace (nejvýš ve třetím výkonu trestu odnětí svobody).

Do SpO nejsou zařazeni vězni, u kterých jsou zjevné osobnostní vlastnosti či duševní poruchy rezistentní vůči terapeuticko-edukačním postupům. Ti, kteří jsou kontraindikováni mentální retardací, organicky podmíněnou psychickou poruchou nebo závažným duševním onemocněním vyžadující psychiatrickou péči a v neposlední řadě do SpO nemohou být zařazeni ti, kteří odmítnou zařazení do SpO.

Po přijetí klienta do SpO na základě žádosti, motivačního dopisu, posouzení vhodnosti a psychologického posouzení, je klientovi předložen tzv. terapeutický kontrakt. Terapeutický kontrakt slouží jako smlouva o terapii uzavřená mezi terapeutem a odsouzeným, zařazeným do SpO, která upravuje jejich vzájemnou spolupráci. Zaměstnancem, který zpracovává s odsouzeným individuální plán odborného zacházení vycházející z psychologického, pedagogického a sociálního posouzení, případně z další dokumentace odsouzeného, je speciální pedagog.

Motivace klientů je provázána systémem hodnocení režimových opatření, zájmových i speciálně výchovných aktivit. Základem je bodovací systém, který je nastaven v závislosti na plnění jednotlivých bodů režimových opatření. Se systémem bodování je každý odsouzený seznámen na začátku pobytu na specializovaném oddělení. V rámci terapeutického programu je využíván bodový systém, který je přizpůsoben filozofii terapeutické komunity a vnitřními předpisy VS ČR. Každý odsouzený musí týdně splnit stanovený počet povinných hodin terapeutického programu. Celkové hodnocení terapeutického programu odsouzených zahrnuje plnění individuálního programu zacházení, dále respektování zákonných norem a Vnitřního řádu Vazební věznice Liberec, řádu SpO, kázeňské odměny a přestupky, práce v kolektivu, chování k ostatním a pokrok v terapii.

PRAKTICKÁ ČÁST

5. Zaměření a cíl průzkumu

Průzkum byl zaměřen na Vazební věznici v Liberci a to přímo na Specializované oddělení pro odsouzené s poruchou duševní a poruchou chování. V současné době je na oddělení 15 odsouzených mužů. Na oddělení pracuje 6 odborných pracovníků a těmi jsou: psycholog, speciální pedagog, sociální pracovník, kaplanka, vychovatel-terapeut a vychovatel.

Cílem výzkumu je porovnání rozdílnosti pohledů a názorů odborných pracovníků a vězňů na aktivity, které jsou součástí programu zacházení a na přínos, které tyto aktivity budou mít po propuštění na svobodu.

5.1. Smysl průzkumu

Samotný smysl průzkumu je dokázat, že mezi profesionály nepanují jednoznačné názory na problematiku aktivit, které ve vězení odsouzení vykonávají a jaký mají vliv tyto aktivity na život po propuštění a pokud se tyto názory shodují tak v čem. Dále také porovnat názory a pohledy odsouzených na tuto problematiku.

5.2. Metodologie

V rámci metodologie byl zvolen kvalitativní průzkum. Formou průzkumu je dotazování a polostrukturovaný dotazník. Vlastní průzkum je rozdělen do dvou částí. První část zahrnuje 6 respondentů a těmi jsou odborní pracovníci specializovaného oddělení. Druhá část je zaměřena na odsouzené, kteří jsou umístěni ve specializovaném oddělení a to v počtu respondentů 15. U odsouzených autorka zvolila formu polostrukturovaného dotazníku s otevřenými otázkami i s uzavřenými otázkami.

5. 3. Vlastní průzkum

5.3.1. Odborní pracovníci

Autorka formou dotazování zjišťovala od odborných pracovníků jejich názory na aktivity, které jsou součástí programu zacházení a také jaký vliv mají tyto aktivity na odsouzené po propuštění z výkonu trestu odnětí svobody. Těmito pracovníky jsou: psycholog, speciální pedagog, kaplanka, vychovatel-terapeut, vychovatel a sociální pracovník. Autorka si připravila celkem 10 otázek, které byly otevřené a odborní pracovníci svými slovy vyjádřili své názory.

První otázka: Proč si myslíte, že odsouzení plní aktivity programu zacházení?

„Při plnění programu zacházení a dodržování řádu věznice mohou čekat odměnu a získávat výhody.“

„Program zacházení podepisuje odsouzený, tím se zavazuje k plnění činností, které jsou povinné a dobrovolné. Na základě plnění programu zacházení jsou po určité době zařazeni nebo mohou být zařazeni do jiné prostupné skupiny vnitřní diferenciaci. Čím mají lepší, tím mají větší šanci na propuštění soudem. Dále lze konstatovat, že smyslně tráví čas ve vězení.“

„Systém je tak nastaven a téměř každý si uvědomuje, že odmítnutí programu zacházení jej zákonitě znevýhodňuje při pobytu ve výkonu trestu. Někdy se dají nalézt v programu zacházení i smysluplné aktivity. Na specializovaném oddělení většinou všichni aspoň trochu chtějí plnit program zacházení a eliminovat možnost recidivy.“

„Motivací je zejména to, aby byli dobře hodnoceni ve výkonu trestu odnětí svobody.“

„Věci, které je baví, dělají rádi, naopak věci výchovné a odborné dělají z donucení“

Autorka výše cituje několik odpovědí na první otázku. Odborní pracovníci se všichni shodli, že program zacházení odsouzení plní, protože na základě dobrého hodnocení mohou získat výhody a odměny, také, že v programu zacházení se dají nalézt aktivity, které odsouzené baví a smysluplně tráví čas ve vězení. Odsouzení si uvědomují, že odmítnutí programu zacházení je znevýhodňuje při pobytu ve výkonu trestu odnětí svobody a ti, kteří jsou umístěni ve specializovaném oddělení, chtějí program zacházení plnit a také chtějí eliminovat možnost recidivy.

Druhá otázka: Domníváte se, že se činnosti v rámci aktivit programu zacházení projeví na životní situaci po propuštění?

Z šesti dotazovaných odborných pracovníků dva odpověděli, že se činnosti v rámci aktivit programu zacházení neprojeví na životní situaci po propuštění. Naopak čtyři odborní pracovníci odpověděli, že ano a to v případě: *„pokud se podaří udržet nebo získat pracovní návyky“*

Třetí otázka: Jaké činnosti a dovednosti, které odsouzení vykonávají v rámci aktivit programu zacházení, uplatní podle Vás v životě po propuštění?

„Pracovní návyky, sebeobsluha, vaření, uklízení, praní a žehlení. Také sportovní a pohybové terapie – zamyšlení se nad svým životem, sebeovládání.“

„Aktivity zaměřené na samoobsluhu a vzdělávací aktivity potřebné v běžném životě“

„Díky vymazaným dříčům z posilovny mohou lépe zastrašovat oběti. Zásadní je, zda jsou konfrontováni se svými trestnými činy.“

„Je to velmi individuální. Podle toho, jak je program zacházení brán vážně a s kým je realizován.“

„Snad budou více užívat mozek a budou zdrženlivější, než dřív.“

„Hodit by se mohlo vše.“

U třetí otázky, která byla směřována na aktivity, které vykonávají odsouzení v rámci programu zacházení a na to, které z těchto aktivit uplatní po propuštění, může autorka potvrdit svůj předpoklad, že je to dosti individuální a nejvíce se podle odborných pracovníků uplatní aktivity jako je sebeobsluha (vaření, uklízení, praní, žehlení), také sportovní činnosti a terapie, kdy dojde k zamyšlení nad vlastním životem a v neposlední řadě také mohou využít dovednost sebeovládání.

Čtvrtá otázka: Co nebo, kdo nejvíce pomůže po propuštění odsouzenému k tomu, aby již nepáchal trestnou činnost?

„Sociální kurátor, neziskové organizace se zaměřením na prevenci závislosti.“

„Zkušenosti z výkonu trestu zejména omezení osobní svobody. Funkční rodina.“

„Hrozba opakovaného trestu a rodina.“

„Nejvíce pomůže kvalitní rodinné zázemí.“

„Nejvíce pomůže rodinné zázemí.“

„Poučená rodina.“

Odpovědi odborných pracovníků na otázku kdo nebo co pomůže po propuštění odsouzenému k tomu, aby již nepáchal trestnou činnost, zcela jednoznačně ukazují, že v popředí je to rodina a dobré rodinné zázemí a dále také sociální kurátor a neziskové organizace.

Pátá otázka: Myslíte si, že výchovná snaha zaměstnanců VS se nějak projeví v životě po propuštění? Pokud ano, tak jak?

„Ano. Na specializovaném oddělení se naučí aspoň trochu přemýšlet o sobě, o životě a o chybách v souvislostech. To je nikdo dřív neučil. Oni nevědí, že se dá přemýšlením někam pohnout.“

„Ano, částečně jsou schopni se nad sebou zamyslet, hledat práci, vycházet bezkonfliktně s okolím, jsou schopni si uvařit, dbát více o hygienu. Je to závislé na osobnosti a ochotě se sebou něco dělat.“

„Do určité míry ano. Ti inteligentnější si snad vzpomenou na některé vštěpované zásady žití.“

„Ano. Je-li skutečně odvedená kvalitní výchovná práce, může poskytnout vnímání a respektování norem a pravidel.“

U pěti respondentů byla odpověď na otázku ano výchovná snaha zaměstnanců VS se může projevit na životě po propuštění a to, že budou schopni přemýšlet nad sebou samým vycházet bezkonfliktně také výchovná snaha zaměstnanců VS může poskytnout vnímání a respektování norem a pravidel. Jeden odborný pracovník na tuto otázku odpověděl, že si myslí, že výchovná snaha se nijak neprojeví po propuštění z výkonu trestu.

Šestá otázka: Myslíte si, že zkušenost ze života v kolektivu odsouzených se nějak projeví na jejich životě po propuštění na svobodu?

„Ano. Většinou negativně. Jsou často posilováni ve svých pocitech nespokojenosti a v odporu vůči systému.“

„Ano. Po zrušení vojenské základní služby, bývá vězení prvním kolektivem, kde se vězeň- občan, musí naučit žít ve smečce.“

„Ano. Skupina odsouzených díky komunitnímu systému poskytuje každému z jejich členů možnost reálného sebenáhledu. Dostává se jim zpětná vazba hodnotící sebe sama v minulosti a náměty k nalézání lepší kvality budoucího života.“

„Ano. Někteří se už nebudou chtít vrátit do vězení, někteří získají nové „kamarády“, jiní se naučí, co ještě neuměli.“

„Ano. Projeví se negativně i pozitivně.“

„Ano. Negativní stránkou může být ztráta sebeobslužných činností, ztráta pracovních návyků, smysl pro zodpovědnost. Pozitivní stránkou je případná větší schopnost prosadit se v kolektivu.“

Názory odborných pracovníků na to, jak se projeví u odsouzených zkušenost ze života v kolektivu odsouzených, po propuštění jsou různé. Zkušenosti odsouzených se projevují negativně i pozitivně. Vězení pro ně bývá první zkušeností, kde občan (odsouzený) žije v komunitě, také jim tato zkušenost poskytuje reálný sebenáhled a zpětnou vazbu, větší schopnost prosadit se v kolektivu a někteří se po této zkušenosti již nebudou chtít vrátit do věznice.

Sedmá otázka: Kterou oblast aktivit programu zacházení považujete za neúčinnější při dosažení toho, aby po propuštění z věznice již nepáchali trestnou činnost?

„Za zásadní považuji aby odsouzení byli přímo konfrontováni se svou minulostí a z důvody i důsledky jejich činů. Takže dramaterapie a psychoterapie.“

„Aktivity zaměřené na zvýšení zodpovědnosti za vlastní chování a jednání. Smysl pro život v sounáležitosti s právním řádem země, v níž daná osoba bude žít.“

„Terapie a autentický přístup zaměstnanců. Dále hodně s nimi mluvit. Odsuzovat jejich trestný čin, ale neodsuzovat je jako lidi.“

„Pracovní aktivity, utváření vnějších vztahů.“

„Terapeutický program a sebenáhled.“

„Je to právě skupina, která hodnotí každého jednotlivce za vedení terapeuta. Tedy skupinová psychoterapie.“

Všichni odborní pracovníci považují za neúčinnější aktivity psychoterapii a dramaterapii, kde jsou odsouzení konfrontováni se svou minulostí a důvody i důsledky jejich činů. Je důležité s odsouzenými hodně mluvit a odsuzovat jejich trestný čin nikoli je jako lidi. Je to právě skupina, která hodnotí každého za vedení terapeuta. Také je velmi důležité utvářet vnější vztahy.

Osmá otázka: Myslíte si, že pozitivní otevřené vztahy mezi zaměstnanci VS a odsouzenými přispívají, nebo by přispěly k jejich úspěšnému začlenění do společnosti po propuštění z věznice?

Na tuto otázku odpověděli čtyři pracovníci, že si myslí, že pozitivní a otevřené vztahy mezi zaměstnanci a odsouzenými přispívají k úspěšnému začlenění do společnosti. Ostatní dva odborní pracovníci si myslí, že nikoli.

Devátá otázka: Pokuste se určit kolik odsouzených, kteří jsou nyní ve výkonu trestu odnětí svobody umístěni ve SpO, se vrátí k trestné činnosti po propuštění na svobodu?

„V současnosti je to více než 50%.“

„Podle statistik 20%-25%.“

„Z deseti tři.“

„Myslím si, že 70%“

„Kolem 50%.“

„Dle dostupných údajů je to na specializovaném oddělení 3 z 10 a v běžném výkonu trestu je to 7 z 10.“

„V současnosti více než 50%.“

Odborní pracovníci uvedli, že podle dostupných údajů se vrátí k trestné činnosti 3 z 10 odsouzených, ale jejich názory se liší od statistik a myslí si, že v současné době je to více než 50% odsouzených, kteří se vrátí k trestné činnosti. Toto platí pouze pro specializované oddělení, v běžném výkonu trestu se k trestné činnosti vrátí 7 z 10 odsouzených což je 70%.

Desátá otázka: **Vy osobně odsouzeným důvěřujete?**

„Na základě osobních zkušeností některým důvěřuji a některým ne.“

Tři odborní pracovníci odpověděli, že odsouzeným důvěřují a dva, že nikoli. Potom další odborný pracovník na základě svých zkušeností důvěřuje jen některým odsouzeným.

Shrnutí

Na základě odpovědí profesionálů odsouzení plní program zacházení, protože mohou získávat na základě hodnocení výhody a odměny, také je některé vybrané aktivity baví a smysluplně tráví čas ve vězení a pokud se jedná o specializované oddělení, tam vyloženě odsouzení chtějí plnit program zacházení a také chtějí eliminovat možnost recidivy. Většina odborných pracovníků si myslí, že aktivity, které jsou součástí programu zacházení, se projeví na životní situaci po propuštění. Nejvíce odsouzení po propuštění uplatní tyto aktivity: sebeobsluha (vaření, uklízení, praní, žehlení), sportovní činnosti a terapie.

Po propuštění na svobodu nejvíce pomůže odsouzenému, k tomu aby již nepáchal trestnou činnost rodinné zázemí, kurátor a neziskové organizace. Výchovná snaha zaměstnanců ve věznici by se mohla projevit na životě po propuštění a to tak, že budou schopni přemýšlet nad sebou samým a také vycházet bezkonfliktně, také výchovná snaha může poskytnout trestanému respektování norem a pravidel. Zkušenosti ze života v kolektivu odsouzených se mohou projevit jak negativně, tak i pozitivně. Je to jejich prvotní zkušenost žít v komunitě, také jim je poskytnut reálný sebenáhled a zpětná vazba, někteří se nebudou po této zkušenosti chtít vrátit do věznice. Jako nejúčinnější aktivity programu zacházení uvedli odborní pracovníci psychoterapii a dramaterapii. Podle dostupných informací se vrátí k trestné činnosti 3 z 10 odsouzených, pokud mluvíme o specializovaném oddělení. Pokud jde o běžný výkon trestu, tak je to 7 z 10. Odborní pracovníci si ovšem myslí, že nyní v současné době se vrátí k trestné činnosti více než 50% odsouzených, kteří jsou ve specializovaném oddělení. Pokud se jedná o otázku, jestli odborní pracovníci důvěřují odsouzeným, tak je tato otázka zcela irelevantní, protože důvěřují pouze některým, některým odsouzeným méně a některým vůbec na základě vlastních zkušeností.

5.3.2. Odsouzení

V další části průzkumu autorka zvolila polostrukturovaný dotazník, který má otevřené i uzavřené otázky. Dotazník byl rozdán patnácti odsouzeným, kteří jsou v současné době umístěni ve Specializovaném oddělení Vazební věznice Liberec pro odsouzené s poruchou duševní a poruchou chování.

Autorka v dotazníku nejprve zvolila obecné otázky jako je věk, vzdělání, rodinný stav a otázky týkající se výkonu trestu odnětí svobody a to na jakou dobu je respondent odsouzen a jakou část trestu k dnešnímu dni odsouzený vykonal.

Věk odsouzených, kteří jsou v současné době umístěni ve specializovaném oddělení je od 20 do 39 let. Z patnácti respondentů odpovědělo, že 6 z nich má dokončené nejvyšší vzdělání základní školu, dalších 5 respondentů má dokončené střední odborné vzdělání bez maturity a zbývající čtyři respondenti mají dokončené střední odborné vzdělání s maturitou. Z patnácti odsouzených jsou 3 rozvedení, 8 svobodných, 2 ženatí poprvé a 2 žijí s partnerkou.

Otázka: Jaký je podle Vás účel a funkce trestu odnětí svobody?

„Potrestat a zničit některým odsouzeným rodinný život.“

„Izolace od společnosti.“

„Změnit alespoň trochu to, co je na mně špatné.“

„Změnit osobnost.“

„Zejména trest za činy skupin a jednotlivců proti společnosti. Pro některé možnost se zamyslet a změnit přístup k životu. Důležitá stopka a izolace (jen pro některé).“

„Potrestání.“

„Vážít si svobody a života.“

„Zamyšlení se nad vlastní osobou. Vyčlenění ze společnosti. Odnětí svobody.“

„Změnit se a nepáchat trestnou činnost.“

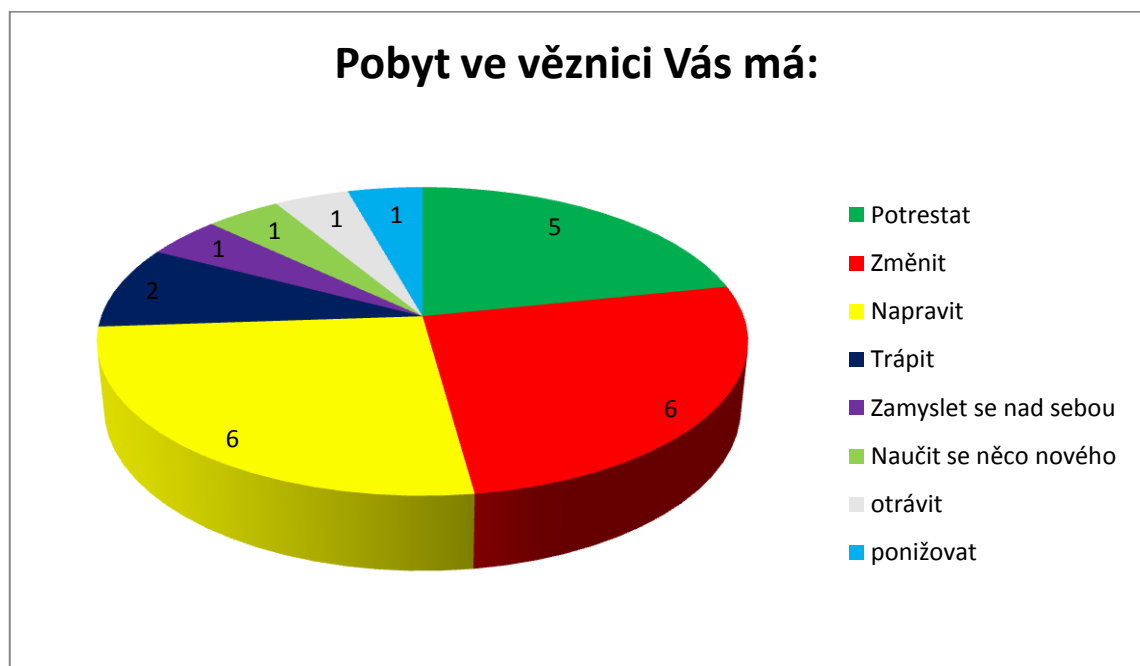
„Uvědomit si svoji trestnou činnost, napravit se a připravit se na normální život bez páčání trestné činnosti.“

„Tak už to spočívá v názvu odnětí svobody, vzít nám svobodu, ale někdy to je tak že nám vezmou lidský práva a nároky člověka na jídlo, na hygienu a spoustu dalších věcí. A funkci to má mít takovou že nás zavřou abychom nepáchali.“

„Napravit se.“

Otázka: **Pobyt ve věznici Vás má:**

Na tuto otázku měli odsouzení na výběr z několika možností, nebo mohli doplnit jinou, svou odpověď také mohli označit více odpovědí. V následujícím grafu můžeme názorně vidět, jaké byly odpovědi.

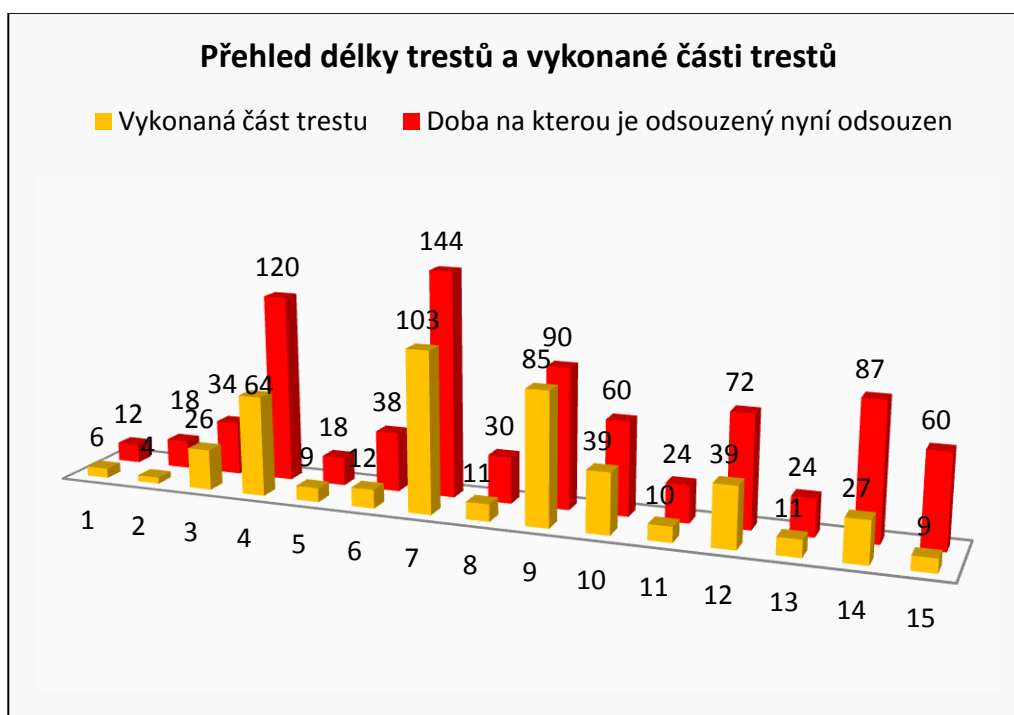

Otázka: **Pokolikáté jste ve výkonu trestu odnětí svobody?**

Z patnácti respondentů je prvovězňných 9, čtyři odsouzení jsou ve výkonu trestu odnětí svobody již podruhé a dva jsou odsouzení již po čtvrté.

Otázka: **Na jakou dobu jste nyní odsouzen? Jakou část trestu odnětí svobody jste k dnešnímu dni vykonal?**

V následujícím grafu máme znázorněno 15 respondentů, u nichž jsou dva sloupčky, první žlutý sloupeček nám znázorňuje, jakou část trestu mají odsouzení vykonalou a v druhém sloupečku vidíme, na jak dlouho jsou odsouzeni. Čísla znázorňují délky trestů a vykonalé části trestů v měsících.

Další otázky se již věnují aktivitám, které odsouzení vykonávají ve výkonu trestu a na přínos jaký mají tyto aktivity.

Otázka: **Domníváte se, že se činnosti, které děláte v rámci aktivit programu zacházení, projeví ve vašem životě po propuštění?**

Na tuto otázku z patnácti respondentů odpovědělo čtrnáct, že si myslí, že tyto aktivity se projeví v životě po propuštění. Pouze jeden respondent uvedl, že nikoliv.

Otázka: Jaké činnosti, které vykonáváte v rámci aktivit programu zacházení, uplatníte ve vašem životě po propuštění?

„Určitě lepší komunikace a naučil jsem se díky programu být otevřenější ke svým nejbližším a proto aktivity v programu zacházení použiji.“

„Vyhodnocování kritických situací a větší sebereflexe.“

„Komunikace, sebenáhled, sebereflexe, řešení různých životních situací jinak než nasílím a agresí.“

„Komunikace, sebekontrola.“

„Sebenáhled a určitě i sebeovládání.“

„Svůj sebenáhled a sebereflexi.“

„Jednání v krizových situacích, kontrolování agrese.“

„Reálný sebenáhled.“

„Budu se nažít více přemýšlet, než něco udělám, nebo i řeknu.“

„Komunikaci.“

„Zklidním se když vznikne konflikt.“

Výše můžeme vidět odpovědi na danou otázku. Pouze jeden respondent uvedl, že žádné aktivity neuplatní po propuštění. Což autorka práce považuje za přínosné a jde vidět, že odsouzení vnímají, jaký mají účel aktivity, které ve specializovaném oddělení vykonávají.

Otázka: Považujete programy zacházení a jejich realizaci ve výkonu trestu odnětí svobody za příležitost pro změnu Vašeho chování a způsobu života po propuštění na svobodu?

Na tuto otázku, každý respondent odpověděl, že ano a programy zacházení a jejich realizaci považují jako příležitost pro změnu jejich chování a způsobu života po propuštění na svobodu.

Otázka: Co nebo kdo Vám nejvíce pomůže k tomu, abyste již po propuštění na svobodu nepáchal trestnou činnost?

„Já.“

„Já sám si nejvíce pomohu, protože prvotní i poslední rozhodnutí je na mé osobě. Samozřejmě mně podporuje rodina a to mně motivuje ještě více.“

„Já, rodina a přátelé u kterých vím, že jsou přátelé.“

„Rodina.“

„Rodina, ale nejvíce já sám.“

„Nejvíce rodina a hlavně já sám.“

„Manželka a děti.“

U této otázky byly odpovědi zcela jednoznačné. Nejvíce odsouzeným po propuštění pomůže rodina, přátelé a hlavně odsouzení samy, aby již v budoucnu nepáchali trestnou činnost.

Otázka: Myslíte si, že se Vaše zkušenosti ze života v kolektivu odsouzených nějak projeví ve Vašem životě po propuštění?

Třináct respondentů opovědělo, že si myslí, že zkušenosti ze života z kolektivu odsouzených se projeví v jejich životě po propuštění. Ostatní dva odsouzení odpověděli, že si tuto skutečnost nemyslí a zkušenosti ze života v kolektivu se nijak neprojeví v životě po jejich propuštění.

Otázka: Kterou oblast aktivit programu zacházení považujete za nejúčinnější při dosažení toho, abyste po propuštění z věznice již nepáchal trestnou činnost?

„Dramaterapie.“

„Dramaterapie asi nejvíce. Ale každá aktivita, má do mého života něco pozitivního přidat a myslím že každá aktivita zapadá do programu ať (Hagioterapie, zdravý životní styl... atd)“

„Terapeutická sezení.“

„Terapie- terapeutické skupiny, dramaterapie, hagioterapie.“

„*Psychoterapie.*“

„*Individuální pohovory s terapeutem.*“

„*Komunitu.*“

V této otázce se odpovědi často opakovaly. Nejvíce odsouzení považují za neúčinnější, při dosažení toho, aby již nepáchali trestnou činnost terapeutická sezení, dramaterapii, hagioterapii a komunitu. Pouze jeden respondent uvedl, že neví.

Otázka: Myslíte si, že pozitivní otevřené vztahy mezi zaměstnanci VS a Vámi přispívají, nebo by přispěly k Vašemu úspěšnějšímu začlenění do společnosti po propuštění z věznice?

Třináct respondentů uvedlo, že ano a myslí si, že vztahy mezi zaměstnanci VS a odsouzenými přispívají k úspěšnějšímu začlenění do společnosti po propuštění. Jeden respondent odpověděl, že neví a poslední si myslí, že tyto vztahy se nijak neprojeví.

Otázka: Domníváte se, že se Vám snaží některý (či někteří) za zaměstnanců VS svojí činností ve věznici pomoci zvládnout život po propuštění?

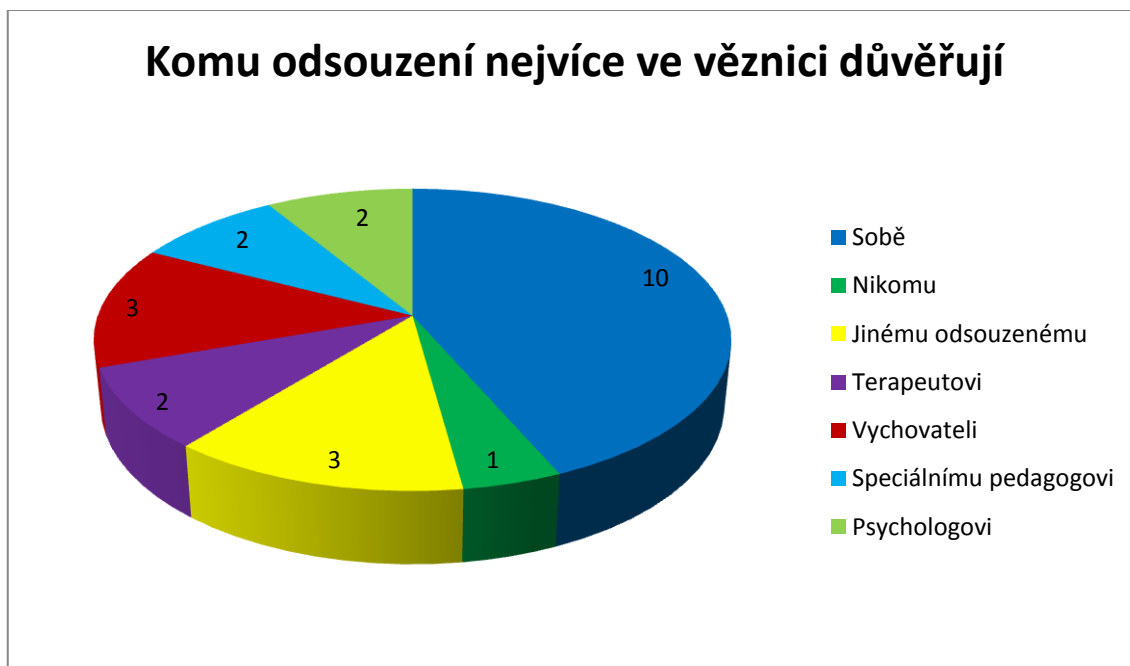
Tato otázka měla jednoznačné odpovědi. Všichni odsouzení odpověděli, že ano zaměstnanci VS se snaží svojí činností ve věznici pomoci odsouzeným zvládnout život po propuštění.

Otázka: Domníváte se, že se vrátíte k trestné činnosti po propuštění na svobodu?

Čtrnáct odsouzených odpovědělo, že se nevrátí k trestné činnosti. Poslední odsouzený napsal, že nechce, ale neví nikdy, co se stane.

Otázka: Komu ve věznici důvěřujete?

V následujícím grafu máme znázorněné odpovědi, respondenti měli možnost zvolit více odpovědí. Čísla v grafu nám znázorňují kolikrát daná odpověď byla vybrána.

Z grafu je tedy zřejmé, že odsouzení nejvíce důvěřují samy sobě, jinému odsouzenému, vychovatelé, terapeutovi, speciálnímu pedagogovi, psychologovi a nikomu. Nikdo z odsouzených nezvolil, že důvěřuje sociálnímu pracovníkovi a dozorcí.

Shrnutí

V současné době jsou ve specializovaném oddělení Vazební věznice v Liberci pro odsouzené s poruchou duševní a poruchou chování umístěni muži v počtu 15, ve věkovém rozpětí 20-39 let. Šest z nich má nejvyšší dokončené vzdělání základní školu, 5 má dokončené střední odborné vzdělání bez maturity a čtyři mají dokončené střední odborné vzdělání s maturitou. Z počtu 15 je osm odsouzených svobodných, tři rozvedení, dva ženatí a dva žijí s partnerkou. Účel a funkce trestu je podle odsouzených izolace od společnosti, potrestání, napravení, zamyšlení se nad vlastním životem a také vážít si svobody. Odsouzení si myslí, že pobyt ve věznici je má změnit, napravit, potrestat, trápit, otrávit, ponižovat, naučit něco nového.

Z patnácti respondentů je prvovězňených 9, čtyři odsouzení jsou ve výkonu trestu odnětí svobody již podruhé a dva jsou odsouzeni již po čtvrté. Ve specializovaném oddělení jsou umístěni odsouzení, kteří již vykonávají druhou polovinu svého trestu, a jejich pobyt ve věznici se blíží k jejich propuštění. Většina odsouzených se domnívá, že činnosti, které vykonávají v rámci programu zacházení, se projeví na jejich životě po propuštění. Odsouzení uvedli, že po propuštění nejvíce uplatní tyto aktivity, které vykonávali v rámci programu zacházení: komunikace, sebenáhled, sebereflexe, sebekontrola, vyhodnocování kritických situací, kontrolování agrese. Odsouzení považují programy zacházení a jejich realizaci ve výkonu trestu za příležitost pro změnu jejich chování a způsobu života po propuštění. Nejvíce odsouzeným po propuštění pomůže rodina, přátelé a hlavně oni samotní v tom aby již nepáchali trestnou činnost. Většina odsouzených si myslí, že se po propuštění projeví jejich zkušenosti ze života v kolektivu odsouzených. Jako nejúčinnější oblast aktivit programu zacházení odsouzení uvedli dramaterapii, skupinové sezení, psychoterapii, hagioterapii.

Odsouzení se domnívají, že zaměstnanci se snaží svojí činností ve věznici pomoci jim zvládnout život po propuštění. Většina odsouzených, kteří jsou umístěni ve specializovaném oddělení odpovědělo, že se domnívají, že v budoucnu již nebudou páchat trestnou činnost. Jen jeden respondent uvedl, že nechce již páchat trestnou činnost, ale neví, co mu život přinese. Nejvíce odsouzení důvěřují ve věznici sobě, poté uvedli, že jinému odsouzenému a vychovateli, dalšími méně častými odpověďmi byl psycholog, terapeut a speciální pedagog. Ani jeden odsouzený neuvedl dozorce nebo sociálního pracovníka.

6. Celkové shrnutí průzkumu

Na základě odpovědí odborných pracovníků je zřejmé, že na specializovaném oddělení odsouzení plnit aktivity, které jsou součástí programu zacházení, musí, jak je uvedeno v teoretické části mají tyto aktivity povinné, takže každý odsouzený na specializovaném oddělení chce plnit program zacházení a také eliminovat možnost recidivy. Toto bylo průzkumem potvrzeno, většina odsouzených považuje svůj pobyt ve specializovaném oddělení za prospěšný a přístup odborných pracovníků hodnotí, tak, že se snaží odsouzeným zvládnout život po propuštění. Odsouzení uvádí, že aktivity, které vykonávají, jim pomohou zvládnout život po propuštění. Za neúčinnější aktivity, které pomohou odsouzeným v životě po propuštění, považují obě skupiny respondentů (odborní pracovníci, odsouzení) psychoterapii a dramaterapii. Na otázku, kde bylo zjišťováno, kdo nejvíce pomůže odsouzeným po propuštění, obě skupiny respondentů odpověděli, že je to v popředí rodina a rodinné zázemí. Odborní pracovníci uvedli, že se domnívají, že z odsouzených, kteří jsou v současné době ve specializovaném oddělení, bude po propuštění páchat dál trestnou činnost okolo 50% odsouzených. Ani jeden z odsouzených ovšem po propuštění, již nechce páchat trestnou činnost.

6.1. Navrhovaná opatření

Hlavním cílem specializovaného oddělení Vazební věznice v Liberci pro odsouzené s poruchou duševní a poruchou chování je snížení rizika opakování násilných trestných činů odsouzenými a snižování jejich nebezpečnosti jak v rámci výkonu trestu odnětí svobody, tak rovněž po jejich propuštění.

Principy naplňování těchto cílů:

1. Ochrana společnosti

Zacházení s odsouzenými je založeno na principu ochrany společnosti prostřednictvím snižování rizika recidivy odsouzených po propuštění na svobodu.

2. Odpovědnost a konfrontace

Těžištěm přístupu pracovníků SpO je zásada přijímat odsouzeného jako člověka, ale zásadně odmítat jeho trestný čin. Spáchaný trestný čin je považován za vědomý a úmyslný akt, za který je odsouzený plně odpovědný. Při práci s klientem je kladen důraz na jeho důslednou konfrontaci s trestným činem a jeho následky, jejíž úlohou je posílení sebenáhledu a změny postojů a hodnot.

3. Terapie zaměřená na trestný čin

V popředí zacházení je skupinová terapie zaměřená na trestný čin. Ve středu zájmů stojí závažné trestné činy, zejména násilné. Práce s klienty je individualizovaná, konfrontující klienta s jeho trestným činem a dosavadním způsobem života, orientována na proces změny a podpůrná. Preferována je skupinová práce v rámci komunitního systému.

Z odpovědí respondentů (odborní pracovníci, odsouzení) v průzkumné části, je zřejmé, že specializované oddělení své cíle a podstatu naplňuje. Odsouzení si plně uvědomují, jaký smysl mají aktivity, které v rámci programu zacházení na specializovaném oddělení pro poruchy duševní a poruchy chování vykonávají a také, že tyto aktivity pro ně budou přínosem v životě po propuštění.

Z dostupných informací specializovaného oddělení se k trestné činnosti vrátí 3 z 10 odsouzených, kteří absolvovali terapeutický program v rámci SpO.

Závěr

Tato práce si kladla za cíl popsat programy zacházení s odsouzenými ve specializovaných odděleních a také popsat cíle specializovaných oddělení a metody, které jsou při práci s odsouzenými uplatňovány. V teoretické části autorka popsala strukturu vězeňské služby a také specifické skupiny odsouzených, kteří jsou umístěni ve specializovaných odděleních. Práce stručně objasňuje práci odborných pracovníků a jejich podíl na programu zacházení v teoretické části je podrobněji popsáno specializované oddělení Vazební věznice v Liberci pro odsouzené s poruchou duševní a poruchou chování.

Praktická část, která je zaměřena na výše zmíněné specializované oddělení nabízí porovnání pohledů odborných pracovníků a vězňů na aktivity, které jsou součástí programu zacházení a také na přínos, které tyto aktivity budou mít po propuštění na svobodu. Průzkumem, který byl v praktické části proveden, se potvrdilo, že většina odsouzených považuje svůj pobyt ve specializovaném oddělení za prospěšný a přístup odborných pracovníků hodnotí, tak, že se snaží odsouzeným zvládnout život po propuštění. Odsouzení uvádí, že aktivity, které vykonávají, jim pomohou zvládnout život po propuštění.

Specializované oddělení Vazební věznice v Liberci pro odsouzené s poruchou duševní a poruchou chování plní své cíle a to, jak v oblasti realizace jednotlivých aktivit, tak i v působení na odsouzené, kdy ze strany odborných pracovníků dochází k motivaci odsouzených k práci na sobě a získání sebehledu. Dále odsouzení rozvíjí své komunikační schopnosti a učí se řešit konfliktní situace společensky přijatelným způsobem.

Seznam použité literatury

ČERNÍKOVÁ, Vratislava a kolektiv. *SOCIÁLNÍ OCHRANA terciární prevence, její možnosti a limity*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, s.r.o. 2008. ISBN 978-80-7380-138

ČERNÍKOVÁ, V., SEDLÁČEK, V., *Základy penologie pro policisty*. 1. vyd. Praha: Policejní akademie, 2002. ISBN 80-7251-104-1.

ČERNÍKOVÁ, Vratislava; MAKARIUSOVÁ, Vlasta. *Úvod do Penologie*. Praha: Sociálně – právní institut, s r.o. MOST, 1997. ISBN 80-7251-104-1

ČÍRTKOVÁ, Ludmila. *Forenzní psychologie*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, s.r.o. 2004. ISBN 80-86473-86-4

ČÍRTKOVÁ, L. *Policejní psychologie*. 2. vyd. Praha: Portál, 2004. ISBN 80-7178-931-3

MATOUŠKOVÁ, I., *Aplikovaná forenzní psychologie*. 1. vyd. Praha: Grada Publishing a. s., 2013. ISBN 978-80-247-4580-0

MARKUSOVÁ, Renata. *Výzkum pachatelů trestné činnosti spáchané v organizované skupině*. Praha : Institut pro kriminologii a sociální prevenci, 1997. ISBN 80-86008-36-3.

SOCHŮREK, J. *Kapitoly z penologie I. díl*. Liberec:2007. ISBN 978-80-7372-203-6

SOCHŮREK, J. *Kapitoly z penologie II. díl*. Liberec:2007. ISBN 978-80-7372-204-3

SOCHŮREK, J. *Nástin vybraných problémů forenzní psychologie*. Liberec:2002. ISBN 80-7083-679-2

SUCHÝ, Oldřich. *Dlouhodobé tresty odnětí svobody a jejich výkon*. 1. vyd. Praha: vydavatelství LEGES, 1992. ISBN 80-85638-02-9

ŠTĚRBA, V., 2007, *Penologie*, Armex Publishing s. r. o. ISBN 978-80-86795-48-5.

VSČR, Ročenka, 2014

VSCR.cz

Zákon č. 169/1999 Sb., o výkonu trestu odnětí svobody

zákon č. 555/1992 Sb., o Vězeňské službě a justiční strážní České republiky.

Manuál specializovaného oddělení Vazební věznice Liberec pro odsouzené s poruchou duševní a poruchou chování

Seznam příloh

- Příloha č. 1 Otázky pro odborné pracovníky specializovaného oddělení
- Příloha č. 2 Dotazník pro odsouzené ze specializovaného oddělení
- Příloha č. 3 Program zacházení
- Příloha č. 4 Vyhodnocení programu zacházení

- 1.** Proč si myslíte, že odsouzení plní aktivity programu zacházení?
- 2.** Domníváte se, že se činnosti v rámci aktivit programu zacházení projeví na životní situaci po propuštění?
- 3.** Jaké činnosti a dovednosti, které odsouzení vykonávají v rámci aktivit programu zacházení, uplatní podle Vás v životě po propuštění?
- 4.** Co nebo kdo nejvíce pomůže po propuštění odsouzenému k tomu, aby již nepáchal trestnou činnost?
- 5.** Myslíte si, že výchovná snaha zaměstnanců VS se nějak projeví v životě po propuštění? Pokud ano, tak jak?
- 6.** Myslíte si, že zkušenost ze života v kolektivu odsouzených se nějak projeví na jejich životě po propuštění na svobodu? Pokud ano, tak jak?
- 7.** Kterou oblast aktivit programu zacházení považujete za nejúčinnější při dosažení toho, aby po propuštění z věznice již nepáchali trestnou činnost?
- 8.** Myslíte si, že pozitivní, otevřené vztahy mezi zaměstnanci VS a odsouzenými přispívají, nebo by přispěly k jejich úspěšnějšímu začlenění do společnosti po propuštění z věznice?
- 9.** Pokuste se určit kolik odsouzených, kteří jsou nyní ve výkonu trestu odnětí svobody umístění ve SpO, se vrátí k trestné činnosti po propuštění na svobodu?
- 10.** Vy osobně odsouzeným důvěřujete?

DOTAZNÍK

Tento dotazník je určen pro odsouzené, kteří jsou umístěni ve specializovaném oddělení Vazební věznice Liberec pro odsouzené s poruchou duševní a poruchou chování. Slouží jako podklad pro Bakalářskou práci na téma „specializovaná oddělení výkonu trestu odnětí svobody“.

Dotazník je zcela anonymní.

Předem děkuji za spolupráci a za Vaše odpovědi.

Studentka Technické univerzity v Liberci, oboru sociální práce a penitenciární péče.

Barbora Kopecká

1. Kolik je Vám let?

2. Jaké je Vaše nejvyšší dokončené vzdělání?

- a) bez vzdělání
- b) zvláštní škola
- c) základní škola
- d) střední odborné bez maturity
- e) střední odborné s maturitou
- f) VOŠ – vyšší odborné
- g) VŠ vysokoškolské
- h) jiné vzdělání – v jakém oboru:

3. Jaký je Váš rodinný stav?

- a) svobodný
- b) ženatý poprvé
- c) ženatý podruhé či vícekrát
- d) rozvedený
- e) ovdovělý
- f) žiji s partnerkou

g) žiji s partnerem

4. Pokolikrát jste ve výkonu trestu odnětí svobody?

a) poprvé

b) podruhé

c) potřetí a více uveďte pokolikrát:

5. Na jakou dobu jste nyní odsouzen?

6. Jakou část trestu (v měsících nebo letech) odnětí svobody jste k dnešnímu dni vykonal?

7. Domníváte se, že se činnosti, které děláte v rámci aktivit programu zacházení, projeví ve vašem životě po propuštění?

a) ANO

b) NE

8. Jaké činnosti, které vykonáváte v rámci aktivit programu zacházení, uplatníte ve vašem životě po propuštění?

9. Považujete programy zacházení a jejich realizaci ve výkonu trestu odnětí svobody za příležitost pro změnu Vašeho chování a způsobu života po propuštění na svobodu?

a) ANO

b) NE

10. Co nebo kdo Vám nejvíce pomůže k tomu, abyste již po propuštění na svobodu nepáchal trestnou činnost?

11. Myslíte si, že výchovná snaha zaměstnanců VS se nějak projeví ve Vašem životě po propuštění?

a) ANO

b) NE

12. Myslíte si, že se Vaše zkušenosti ze života v kolektivu odsouzených nějak projeví ve Vašem životě po propuštění?

a) ANO

b) NE

13. Kterou oblast aktivit programu zacházení považujete za neúčinnější při dosažení toho, abyste po propuštění z věznice již nepáchal trestnou činnost?

14. Pobyt ve věznici Vás má:

a) změnit

b) napravit

c)ponižovat

d) vychovávat

e) potrestat

f) trápit

g) ponižovat

h) vyprovokovat

j) jiná možnost, uveďte:

15. Myslíte si, že pozitivní, otevřené vztahy mezi zaměstnanci VS a Vámi přispívají, nebo by přispěly k Vašemu úspěšnějšímu začlenění do společnosti po propuštění z věznice?

a) ANO

b) NE

16. Považujete prostředí a klima ve věznici za příznivé pro Váš osobní rozvoj?

a) ANO

b) NE

17. Jaký je podle Vás účel a funkce trestu odnětí svobody?

18. Domníváte se, že se Vám snaží některý (či někteří) ze zaměstnanců VS svojí činností ve věznici pomoci zvládnout život po propuštění?

a) ANO

b) NE

19. Domníváte se, že se vrátíte k trestné činnosti po propuštění na svobodu?

a) ANO

b) NE

20. Komu ve věznici důvěřujete?

a) jinému odsouzenému

b) vychovateli, vychovatelce

c) dozorci, dozorkyni

d) sama sobě

e) speciálnímu pedagogovi

f) psychologovi

g) sociální pracovníci

h) nikomu

j) někomu jinému:.....

Liberec

Program zacházení ve VTOS aktualizace

Kód vězně	Příjmení	Jméno
	Cíle programu	Vedení k zodpovědnosti. Získávání reálného náhledu na vlastní život a trestnou činnost. Vytvořit si podmínky pro přeřazení do mírnějšího typu věznice, případně podmíněně propuštění. Upevnění pracovních a pozitivních sociálních návyků, zaměření na úctu a toleranci v interpersonálních vztazích, zvýšit vlastní odpovědnost, osvojit si zdravý životní styl, dodržovat bezdrogový režim, trávit volný čas způsobem posilujícím psychickou kondici, naučit se rozpoznávat první známky krizových situací a osvojit si přijatelné strategie k jejich řešení. Posilovat či udržet motivaci k životu bez drog, a tak snižovat možná rizika páčání trestné činnosti spojené s požitím drogy či rizika spojená s opatřováním potřebných prostředků na nákup drogy v občanském životě. Získávání respektu k zákonným normám, včetně norem pro VTOS, dodržovat normy ZVTOS a zásady slušného chování ve styku se zaměstnanci VS ČR i spoluvězni. Pravidelně udržovat kontakt se sociálním zázemím, pokusit se znovu navázat kontakt s otcem. Zařazen do projektu "Křehká šance".
1.	Pracovní aktivity pracovně zařadit v rámci věznice	Pracovní zařazení – kuchyň; práce ve prospěch věznice. Sebeobslužné aktivity.
2.	Vzdělávací aktivity Studuje ŠVS: ne Počet hodin studia na ŠVS: 0,0000	Aktuálně nestanoveny.
3.	Speciálně výchovné aktivity	Účast na komunitním setkání oddílu. Individuální spolupráce se specialisty OVVA, sociální práce a sociálně právního poradenství. Účast na besedách zaměřených na primární prevenci v oblasti užívání návykových látek. Diskusní skupina.
4.	Zájmové aktivity	Sportovní aktivity, volnočasové aktivity (sledování TV, poslech hudby, četba, stolní hry...).
5.	Oblast utváření vnějších vztahů	Návštěvní a korespondenční kontakt s matkou, otcem, bratrancem a sestřenicí.

Přiřazené aktivity

Kód aktivity	Typ aktivity	Název aktivity
Sebeobslužné aktivit	pracovní	Sebeobslužné aktivity E
Aktiv-bezdrogovka	speciálně výchovné	Aktiv - oddíl E
Posilovna	zájmové	Kondiční cvičení E
Míčové hry	zájmové	Míčové hry E

Tento program zacházení jsem si zvolil a zavazuji se jej plnit Datum 29.1.2014 podpis odsouzeného
Datum 29.1.2014 podpis speciálního pedagoga
datum - 3 -02- 2014 podpis ŘV /LZRV
Schvalují:	

2.12.2013	<p style="text-align: center;">VYHODNOCENÍ PROGRAMU ZACHÁZENÍ</p> <p>Jmenovaný byl na vlastní žádost přemístěn z Věznice Vinařice do Věznice Liberec. Jedná se zatím o bezproblémového odsouzeného, adaptovaného na vězeňské prostředí. Vnitřní řád dodržuje, na cele i v osobních věcech si udržuje pořádek. Chování a vystupování vůči zaměstnancům má stále na požadované úrovni. Mezi ods. nekonfliktní, bez výraznějších výkyvů chování. Je spíše klidný, společenský, přizpůsobivý. Nejsou k němu zatím záporné poznatky.KT-0, KO-0. Pracovně je od 6.8.2013 zařazen do ústavní kuchyně. K jeho pracovní morálce nejsou připomínky. Dne 9.11.2013 se účastnil extramurální aktivity – úklidové práce ve prospěch MŠ v Liberci. Vnější vztahy pravidelně udržuje s rodiči . Poprvé po pěti letech mu byli na návštěvě. PZ postupně začíná plnit. Doporučení : Usilovat o upevnění kontaktů s rodinou.</p> <p>1/pracovní aktivity : postupně plní 2/vzdělávací aktivity : nejsou stanoveny 3/spec.vých.aktivity : plní 4/zájmové aktivity : plní částečně 5/vnější vztahy : plní Cíl PZ : postupně začíná plnit</p>	Mg Od
2.2.2014	<p style="text-align: center;">VYHODNOCENÍ PROGRAMU ZACHÁZENÍ</p> <p>Jmenovaný byl na vlastní žádost přemístěn z Věznice Vinařice do Věznice Liberec. Jedná se o bezproblémového odsouzeného, adaptovaného na vězeňské prostředí. Vnitřní řád dodržuje, na cele i v osobních věcech si udržuje pořádek. Chování a vystupování vůči zaměstnancům má stále na požadované úrovni. Mezi ods. nekonfliktní, bez výraznějších výkyvů chování. Je spíše klidný, společenský, přizpůsobivý. Nejsou k němu zatím záporné poznatky.KT-0, KO-0. Byl mu zahrazen KT z Věznice Vinařice. Pracovně je od 6.8.2013 zařazen do ústavní kuchyně. K jeho pracovní morálce nejsou připomínky. Dne 20.12.2013 se účastnil extramurální aktivity – návštěva vánočních trhů v Liberci za doprovodu vychovatele. Vnější vztahy pravidelně udržuje s rodiči, ale pouze telefonicky a písemně . Poprvé po pěti letech mu byli na návštěvě. PZ postupně začíná plnit. Chce se ve spolupráci s PMS pokusit o podmíněné propuštění . Doporučení : Usilovat o upevnění kontaktů s rodinou.</p> <p>1/pracovní aktivity : plní 2/vzdělávací aktivity : nejsou stanoveny 3/spec.vých.aktivity : plní 4/zájmové aktivity : plní částečně 5/vnější vztahy : plní Cíl PZ : postupně plní</p>	M O